

Στρατηγικές κατευθύνσεις για το

Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

Ημερομηνία: 24.11.2020

Contents

ΜΕΡΟΣ 1: ΓΕΝΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΟΨΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ.....	2
1. Γενικοί στόχοι.....	6
1.1. Προωθώντας την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή και σύγκλιση	6
1.2. Ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής ανθεκτικότητας και της ικανότητας προσαρμογής σε σοκ	13
1.3. Μετριασμός των οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεων της κρίσης.....	16
1.4. Υποστήριξη της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης	17
2. Ευρωπαϊκές εμβληματικές πρωτοβουλίες η προώθηση των οποίων αποτελεί διακριτό στόχο του ταμείου ανθεκτικότητας και ανάπτυξης.....	22
3. ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΞΑΜΗΝΟ	27
Συνοπτική περιγραφή των μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων	29
Άξονας 1.1: μεταβαση σε νεο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον.....	30
Άξονας 1.2: ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθεματός της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση.....	31
Άξονας 1.3: μεταβαση σε ένα πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών.....	32
Άξονας 1.4: αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και διατήρηση της βιοποικιλότητας	33
Άξονας 2.1: συνδεσιμότητα για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, το κράτος	34
Άξονας 2.2: ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους.....	35
Άξονας 2.3: ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων.....	36
Άξονας 3.1: αύξηση των θέσεων εργασίας και προώθηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας	37
Άξονας 3.2: ενίσχυση των ψηφιακών δυνατοτήτων της εκπαίδευσης και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.....	38
Άξονας 3.3: ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του συστήματος υγείας.....	39
Άξονας 3.4: αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές	40
Άξονας 4.1: φορολογικά εργαλεία πιο φιλικά για την ανάπτυξη και βελτίωση της φορολογικής διοίκησης	42
Άξονας 4.2: εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης.....	43
Άξονας 4.3: βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης	44
Άξονας 4.4: ενίσχυση του χρηματοπιστωτικού τομέα και των κεφαλαιαγορών	45
Άξονας 4.5: προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας	46
Άξονας 4.6: εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κυρίων κλάδων οικονομίας της χώρας.....	47
Άξονας 4.7: βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων και εξαγωγών.....	49

Μέρος 1

Γενικοί στόχοι και σύνοψη του σχεδίου

Επιτελική Σύνοψη

Το ελληνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, οι στρατηγικές κατευθύνσεις του οποίου παρουσιάζονται στη συνέχεια, φιλοδοξεί να πυροδοτήσει μια αλλαγή υποδείγματος στην ελληνική οικονομία και τους θεσμούς, προς ένα πιο εξωστρεφές, ανταγωνιστικό και πράσινο οικονομικό μοντέλο, με πιο αποτελεσματικό και ψηφιοποιημένο κράτος, λιγότερο γραφειοκρατικό, με δραστικά μειωμένη παραοικονομία, με φορολογικό σύστημα φιλικό προς την ανάπτυξη και με ένα, ποιοτικό και αποτελεσματικό δίκτυο κοινωνικής προστασίας, προσβάσιμο σε όλους.

Δεν πρόκειται απλώς για μια οικονομική μετάβαση. Στόχος είναι να γίνουν θεμελιώδεις οικονομικές και κοινωνικές μεταρρυθμίσεις, που θα επηρεάσουν όχι μόνο την οικονομική δραστηριότητα, αλλά και τις τεχνολογίες, τις νοοτροπίες και τους θεσμούς. Μία μετάβαση που συνδυάζει την οικονομική αποτελεσματικότητα με την καινοτομία και τον ψηφιακό εκσυγχρονισμό με την προστασία του περιβάλλοντος, την κοινωνική συνοχή και τη δικαιοσύνη.

Το ελληνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας σκοπεύει να είναι πλήρως εναρμονισμένο με τους στόχους της ΕΕ για ταχύτερη μετάβαση της ελληνικής οικονομίας προς ένα ψηφιοποιημένο και πράσινο μοντέλο ανάπτυξης, λαμβάνοντας υπόψη τις σχετικές ευρωπαϊκές συστάσεις για την χώρα μας, σε ό,τι αφορά τις προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις και τις αναγκαίες για την έγκαιρη ολοκλήρωσή τους επενδύσεις, και να προσθέσει ακόμη πιο φιλόδοξες μεταρρυθμίσεις, οι οποίες αποτελούν μέρος της στρατηγικής ατζέντας της Ελληνικής Κυβέρνησης, πολλές από τις οποίες περιλαμβάνονται και στην έκθεση της Επιτροπής Πισσαρίδη.

Το Ελληνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας αποτελείται από τέσσερις πυλώνες: (1) Πράσινο, (2) Ψηφιακό, (3) Απασχόληση, δεξιότητες και κοινωνική συνοχή, (4) Ιδιωτικές επενδύσεις και οικονομικός και θεσμικός μετασχηματισμός.

Με οικονομικούς όρους, ο πρωταρχικός στόχος του Σχεδίου είναι να καλύψει το μεγάλο κενό σε επενδύσεις, εθνικό προϊόν και απασχόληση, κενό ενδημικό των επιδόσεων της ελληνικής οικονομίας κατά την τελευταία δεκαετία που επιδεινώθηκε λόγω της πανδημίας του COVID-19.

Σε αυτό το πλαίσιο, το ελληνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας αποσκοπεί στο να κινητοποιήσει σημαντικές δυνάμεις από τον ιδιωτικό τομέα χρησιμοποιώντας: (α) σε σημαντικό βαθμό Συμπράξεις Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα για την πραγματοποίηση δημοσίων επενδύσεων, (β) Εταιρείες Παροχής Ενεργειακών Υπηρεσιών για την πραγματοποίηση έργων ενεργειακής απόδοσης στον δημόσιο τομέα και (γ) συγχρηματοδοτήσεις μέσω ποικίλων χρηματοδοτικών εργαλείων ώστε να συγκεντρώσει σημαντικότερα επιπρόσθετα ιδιωτικά κεφάλαια για τις επιλέξιμες ιδιωτικές επενδύσεις.

Σε ό,τι αφορά τη λειτουργία των δημοσίων υπηρεσιών –περιλαμβανομένων σημαντικών τομέων όπως υγεία, εκπαίδευση, επαγγελματική κατάρτιση, δικαιοσύνη και το δίκτυο κοινωνικής προστασίας– το Σχέδιο προβλέπει σημαντικές επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις για την ενίσχυση της ποιότητας, της αποτελεσματικότητας και της πρόσβασης σε αυτές τις υπηρεσίες.

1. Ως προς την πράσινη μετάβαση, οι επενδύσεις και οι μεταρρυθμίσεις του Σχεδίου περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων: διασύνδεση των ελληνικών νησιών, η οποία θα μειώσει σημαντικά το ενεργειακό κόστος νοικοκυριών και επιχειρήσεων και θα επιτρέψει την καλύτερη αξιοποίηση του δυναμικού της χώρας σε Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας. Εγκατάσταση εκατομμυρίων έξυπνων τηλεμετρητών ενέργειας με στόχο την ενεργειακή εξοικονόμηση. Εκτεταμένο πρόγραμμα ενεργειακής αναβάθμισης κατοικιών, κτιριακών υποδομών επιχειρήσεων και δημοσίων κτιρίων και υποδομών. Ανάπτυξη προσβάσιμων σταθμών φόρτισης για ηλεκτρικά οχήματα. Μεταρρύθμιση του πολεοδομικού σχεδιασμού με την εισαγωγή πολεοδομικών σχεδίων που θα πληροφορούν έγκυρα και αμέσως για τις δυνατότητες χρήσης γης για σχεδόν τα 4/5 της χώρας. Προώθηση στρατηγικών αστικών αναπλάσεων υψηλής αναπτυξιακής και περιβαλλοντικής αξίας. Μεγάλες επενδύσεις σε αρδευτικά και αντιπλημμυρικά έργα μέσω ΣΔΙΤ,

συνοδευόμενα από αλλαγές στην χρήση των δικτύων άρδευσης και εγκατάσταση τηλεμετρητών για τον εντοπισμό διαρροών και την έξυπνη διαχείριση του νερού. Νέο Εθνικό Σχέδιο Αναδάσωσης σε συνδυασμό με αναμόρφωση των δασικών χαρτών. Πρωτοβουλίες για προστασία της βιοποικιλότητας, οι οποίες περιλαμβάνουν την ίδρυση Εθνικού Συστήματος Μόνιμης Παρακολούθησης ειδών και βιοτόπων και επιτήρησης των προστατευόμενων περιοχών. Δημιουργία Περιφερειακών Κέντρων Πολιτικής Προστασίας μέσω ΣΔΙΤ, κ.ο.κ.

2. Για την ψηφιακή μετάβαση, οι επενδύσεις και οι μεταρρυθμίσεις του Σχεδίου περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων: προεγκατάσταση υποδομής οπτικών ινών στα κτίρια για τη διευκόλυνση της μετάβασης στην χρήση δικτύων οπτικών ινών από επιχειρήσεις και νοικοκυριά. Ανάπτυξη διαδρόμων δικτύου 5G στους ελληνικούς αυτοκινητόδρομους. Ψηφιακό μετασχηματισμό επιχειρήσεων, με απόκτηση εξοπλισμού, υπηρεσιών cloud και διαδικτυακών υπηρεσιών. Ευρείες επενδύσεις σε ψηφιακές δημόσιες υπηρεσίες, οι οποίες περιλαμβάνουν αναβάθμιση των ψηφιακών υπηρεσιών που παρέχουν τα υπουργεία, το ψηφιακό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης (ΕΦΚΑ), ψηφιοποίηση πολεοδομίων δήμων, της δικαιοσύνης (e-justice), τις “έξυπνες” πόλεις (smart cities) κ.ο.κ.

3. Ως προς τον πυλώνα απασχόλησης, δεξιοτήτων και συνοχής, οι επενδύσεις και οι μεταρρυθμίσεις του Σχεδίου περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων: μεταρρύθμιση της αγοράς εργασίας, που ενισχύει τη δημιουργία θέσεων εργασίας και τη διατήρησή τους σε περιόδους κρίσης. Προώθηση σύγχρονων Ενεργητικών και μη Ενεργητικών Πολιτικών για την Αγορά Εργασίας (Active and Passive Labour Market Policies), αποσκοπώντας σε ενεργοποίηση της αγοράς εργασίας, δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και δικτύου προστασίας κατά της ανεργίας. Μεταρρύθμιση του συνταξιοδοτικού μέσω ενός ανταποδοτικού συστήματος επικουρικών συντάξεων. Τα πλέον σύγχρονα προγράμματα κατάρτισης και επανακατάρτισης για την αύξηση της απασχόλησης που δίνουν έμφαση στην ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων, μεταρρύθμιση στα συστήματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και μαθητείας. Μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που ενισχύουν την αυτονομία των ελληνικών πανεπιστημίων, τις επιδόσεις τους στην έρευνα και την ποιότητα της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης, περιλαμβανομένης και της σύνδεσής της με την αγορά εργασίας.

Μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις προς ενίσχυση της αποτελεσματικότητας και της ανθεκτικότητας του συστήματος υγείας, προκειμένου να παρέχει υπηρεσίες υγείας υψηλής ποιότητας. Στις μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις αυτές συμπεριλαμβάνονται: ένα ολοκληρωμένο σύστημα πρόληψης, η αναβάθμιση της πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας, η εισαγωγή θεραπευτικών πρωτοκόλλων στο σύστημα ηλεκτρονικής συνταγογράφησης, καθώς και η δημιουργία ατομικού ηλεκτρονικού φακέλου υγείας για κάθε ασθενή.

Τέλος, μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που ενδυναμώνουν την κοινωνική δικαιοσύνη και το δίκτυο κοινωνικής προστασίας, μέσω προγραμμάτων ενίσχυσης της οικονομικής και κοινωνικής ένταξης ευάλωτων ομάδων, που προωθούν τις ίσες ευκαιρίες και στηρίζουν τη διαφορετικότητα, ενώ θωρακίζουν το σύστημα κοινωνικών παροχών.

4. Σε ό,τι αφορά τις ιδιωτικές επενδύσεις και τον θεσμικό μετασχηματισμό, το Σχέδιο περιλαμβάνει μεταξύ άλλων: σημαντικές μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής, που περιλαμβάνουν περαιτέρω ψηφιοποίηση των φορολογικών υπηρεσιών, κωδικοποίηση και εκσυγχρονισμό της φορολογικής νομοθεσίας, δράσεις κατά του λαθρεμπορίου, ηλεκτρονική διασύνδεση των ταμειακών μηχανών και των POS με τις φορολογικές αρχές και χρήση τεχνητής νοημοσύνης για τη διευκόλυνση των φορολογικών ελέγχων. Ενέργειες προς εκσυγχρονισμό του πλαισίου διαχείρισης των δημόσιων οικονομικών, ώστε να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα των δημοσίων επενδύσεων με δράσεις υπέρ της ενίσχυσης της διαφάνειας.

Μια φιλόδοξη ατζέντα για τη βελτίωση της ταχύτητας και αποτελεσματικότητας στην απονομή της δικαιοσύνης, με μεταρρυθμίσεις, επενδύσεις και ψηφιοποίηση. Δέσμευση για περαιτέρω ανάπτυξη της

ελληνικής κεφαλαιαγοράς, και νέες δράσεις για την αντιμετώπιση του προβλήματος του ιδιωτικού χρέους.

Τομεακές πολιτικές για ενίσχυση του πολιτισμού, του τουρισμού, της έξυπνης βιομηχανικής παραγωγής, και της αγροτοδιατροφής. Τέλος, ανάπτυξη πολυμορφικών, προσαρμοσμένων στην κλιματική αλλαγή, έξυπνων και βιώσιμων υποδομών και συστημάτων μεταφορών, με βελτίωση της συνδεσιμότητας και μεταρρύθμιση του κανονιστικού πλαισίου.

Αξιοποίηση των δανείων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και τη χρηματοδότηση ιδιωτικών επενδύσεων.

Η Ελλάδα δικαιούται να αντλήσει από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας δάνεια ύψους περίπου 13 δισ. ευρώ. Το ελληνικό Σχέδιο σκοπεύει να αξιοποιήσει το σύνολο αυτών των κεφαλαίων προκειμένου να προωθήσει και να χρηματοδοτήσει σημαντικές επιπρόσθετες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις και έτσι να περιορίσει: (α) το πολύ μεγάλο παραγωγικό κενό (output gap) της οικονομίας που το 2020 προβλέπεται να φτάσει στο 12,3%, (β) το εξαιρετικά χαμηλό επίπεδο επενδύσεων που χαρακτηρίζει την ελληνική οικονομία κατά την τελευταία δεκαετία: Το 2019 οι επενδύσεις έφτασαν το 10.1% του ΑΕΠ σε σύγκριση με το 22,2% του μέσου όρου της ευρωζώνης, (γ) το σημαντικά υψηλότερο κόστος δανεισμού των ελληνικών επιχειρήσεων σε σχέση με τον μέσο όρο της ευρωζώνης. Περίπου τα 2/3 του συνολικού επενδυτικού κενού αφορούν στις επιχειρηματικές επενδύσεις, γεγονός που καταδεικνύει την ύπαρξη σημαντικών επενδυτικών ευκαιριών. Ως εκ τούτου, η αξιοποίηση των δανείων του Ταμείου για χρηματοδότηση ιδιωτικών επενδύσεων, σε συνδυασμό με κατάλληλες μεταρρυθμίσεις, μπορεί να ενισχύσει την ανάπτυξη, τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την οικονομική και κοινωνική συνοχή.

Η Ελλάδα προτείνει, συνεπώς, να χρησιμοποιήσει τα κεφάλαια του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας υπό μορφή δανείων για την χρηματοδότηση επιχειρηματικών επενδύσεων προτείνοντας ταυτόχρονα πρόσθετες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις. Συγκεκριμένα προτείνει πρόσθετες μεταρρυθμίσεις που αποσκοπούν στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και περιλαμβάνουν ένα πρόγραμμα απλοποίησης του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, νέα κίνητρα για αύξηση της παραγωγικότητας και του εξαγωγικού προσανατολισμού των επιχειρήσεων, ένα ολοκληρωμένο σχέδιο για βελτίωση της θέσης της Ελλάδας στον σχετικό δείκτη της Παγκόσμιας Τράπεζας (Ease of doing Business) και σε άλλους δείκτες ανταγωνιστικότητας, την αναδιάρθρωση του νομικού πλαισίου λειτουργίας των ιδιωτικών επιχειρήσεων κ.α. Οι προωθούμενες επενδύσεις είναι ιδιωτικές επενδύσεις συγχρηματοδοτούμενες (τουλάχιστον κατά 50%) με τα ίδια κεφάλαια των επενδυτών και δάνεια προερχόμενα από το χρηματοπιστωτικό σύστημα, ή/και ευρωπαϊκούς χρηματοδοτικούς θεσμούς (EIB, EBRD) και αφορούν επιχειρηματικές προτάσεις που προωθούν την πράσινη και ψηφιακή μετάβαση, καθώς και την καινοτομία, τις οικονομίες κλίμακος και τις υψηλότερες εξαγωγές.

Πίνακας 1 Επιχορηγήσεις και Δάνεια

Άξονας	(σε εκ ευρώ)			
	Επιχορηγήσεις	% του συνόλου	Δάνεια	Σύνολο των επιχορηγήσεων και των δανείων
1 Πράσινη Μετάβαση	6,200	38%		
1.1. Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον				
1.2. Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση				
1.3. Μετάβαση σε ένα πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών				
1.4. Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και διατήρηση της βιοποικιλότητας				
2 Ψηφιακός μετασχηματισμός	2,100	13%		
2.1. Συνδεσιμότητα για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, το κράτος				
2.2. Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους				
2.3. Ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων				
3 Απασχόληση, δεξιότητες, κοινωνική συνοχή	4,100	25%		
3.1. Αύξηση των θέσεων εργασίας και προώθηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας				
3.2. Ενίσχυση των ψηφιακών δυνατοτήτων της εκπαίδευσης και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης				
3.3. Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του συστήματος υγείας				
3.4. Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές				
4 Ιδιωτικές επενδύσεις και μετασχηματισμός της οικονομίας	4,000	24%		
4.1. Φορολογικά εργαλεία πιο φιλικά για την ανάπτυξη και βελτίωση της φορολογικής διοίκησης				
4.2. Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης				
4.3. Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης				
4.4. Ενίσχυση του χρηματοπιστωτικού τομέα και των κεφαλαιαγορών				
4.5. Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας				
4.6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας				
4.7. Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων και εξαγωγών				
Υποσύνολο RRF	16,400	100%	12,600	29,000
REACT-EU, Just Transition Fund, European Agricultural Fund for Rural Development	3,000			3,000
Σύνολο	19,400			32,000

Σημείωση: Επιπλέον ψηφιακά έργα περιλαμβάνονται στους Πυλώνες 1,3 & 4 ώστε να επιτυγχάνεται ο συνολικός στόχος του 20%.

1. Γενικοί στόχοι

1.1. Προωθώντας την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή και σύγκλιση

Την τελευταία δεκαετία, η Ελλάδα αποκλίνει από την υπόλοιπη ΕΕ σε πραγματικούς οικονομικούς όρους. Σε όρους πραγματικού κατά κεφαλήν ΑΕΠ, το 2007 η Ελλάδα υπολειπόταν των μ.ο. της ΕΕ και της ευρωζώνης κατά 11,8% και 23,4% αντίστοιχα, ενώ το 2019 οι αποκλίσεις αυτές ανήλθαν σε 36,6% και 43,2%. Η θέση της χώρας επιδεινώθηκε, από την 14η θέση μεταξύ των 27 κρατών μελών της ΕΕ που κατείχε το 2007 στην 18η το 2019.¹

Πέραν της τελευταίας δεκαετίας, από το 1981 έως το 2019, ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης του πραγματικού ΑΕΠ στην Ελλάδα ήταν 0,9%, ενώ το κατά κεφαλήν πραγματικό ΑΕΠ αυξήθηκε με ακόμη πιο αργούς ρυθμούς - περίπου 0,6% ετησίως κατά μέσο όρο². Για την σύγκλιση με την υπόλοιπη ΕΕ χρειάζεται επιπλέον ανάπτυξη με βιώσιμο και διατηρήσιμο τρόπο.

Την ίδια στιγμή η χαμηλή ανάπτυξη συμβαδίζει με οικονομικές και κοινωνικές ανισότητες: το 2018 και το 2019, η Ελλάδα είχε το τρίτο υψηλότερο ποσοστό ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού στην ΕΕ³. Η έλλειψη ισχυρής μακροπρόθεσμης ανάπτυξης υπονομεύει την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή. Η σύγκλιση με την ΕΕ και στις τρεις περιοχές απαιτεί επιτάχυνση της αύξησης του ΑΕΠ σε σταθερή βάση.

Προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος αυτός απαιτείται αύξηση της δυναμικής παραγωγής της Ελλάδας. Η δυναμική παραγωγή μπορεί να περιοριστεί από διάφορους παράγοντες, πολλοί από τους οποίους προϋπάρχουν της οικονομικής κρίσης της προηγούμενης δεκαετίας στη χώρα, αν και επιδεινώθηκαν από αυτή.

Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας περιλαμβάνει ένα ολοκληρωμένο και συνεκτικό σύνολο μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που θα αυξήσουν τη **δυναμική ανάπτυξη** και, κατά συνέπεια, τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την οικονομική και κοινωνική ανθεκτικότητα. Επιπλέον, το σχέδιο θα επιτύχει αυτόν τον στόχο αντιμετωπίζοντας δύο βασικές ευρωπαϊκές και παγκόσμιες σύγχρονες προκλήσεις: την πράσινη μετάβαση, εξασφαλίζοντας οικονομική ανάπτυξη συμβατή με την αειφορία για το κλίμα/ το περιβάλλον, και την ψηφιακή μετάβαση, διασφαλίζοντας ανάπτυξη που οδηγείται από την παραγωγικότητα και την καινοτομία.

Ο πρώτος ανασταλτικός παράγοντας για την ανάπτυξη στην Ελλάδα είναι το δομικά χαμηλό ποσοστό των παραγωγικών επενδύσεων που επιδεινώθηκε από το επενδυτικό κενό που κληρονόμησε η ελληνική οικονομία από την κρίση της προηγούμενης δεκαετίας. Μεταξύ 2010 και 2019, ο ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου ως ποσοστό του ΑΕΠ υπολειπόταν σταθερά του μέσου όρου της ζώνης του ευρώ. Κατά τη διάρκεια της περιόδου αυτής, το επενδυτικό χάσμα της Ελλάδας - μετρούμενο ως απόκλιση από τον μέσο όρο της ζώνης του ευρώ - ήταν κατά μέσο όρο περίπου 9% του ΑΕΠ ετησίως, ή 162 δις. ευρώ αθροιστικά. Αυτό σημαίνει, ότι αν η Ελλάδα εμφάνιζε τους ίδιους ρυθμούς επενδύσεων με την υπόλοιπη Ευρώπη, θα είχαν πραγματοποιηθεί σωρευτικά περισσότερες επενδύσεις ύψους 162 δις ευρώ την τελευταία δεκαετία, όσο σχεδόν το τρέχον ΑΕΠ της χώρας, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για τη δημιουργία περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας, την ευημερία των πολιτών και την κοινωνική συνοχή.

¹ Eurostat, nama_10_pc, ενημέρωση στις 12/11/2020 (Chain linked volumes 2010)

² Έκθεση Επιτροπής Πισσαρίδη, σελ. 12

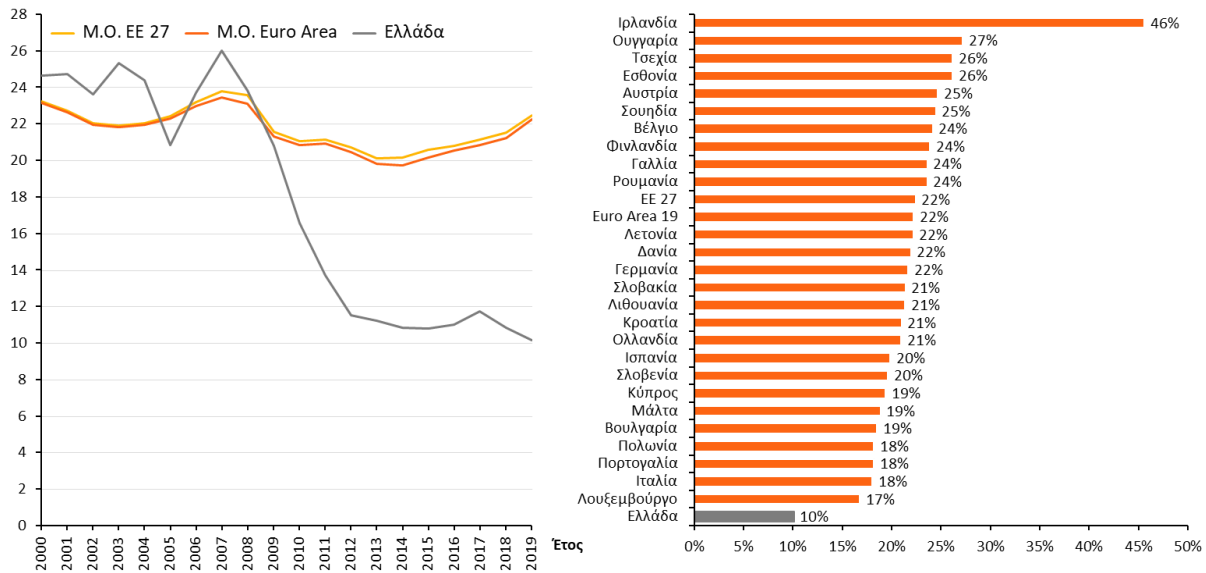
³ Έκθεση Επιτροπής Πισσαρίδη, σελ. 25, Eurostat [ilc_peps01]

Μέρος 1: Γενικοί Στόχοι και Συνοχή του Σχεδίου

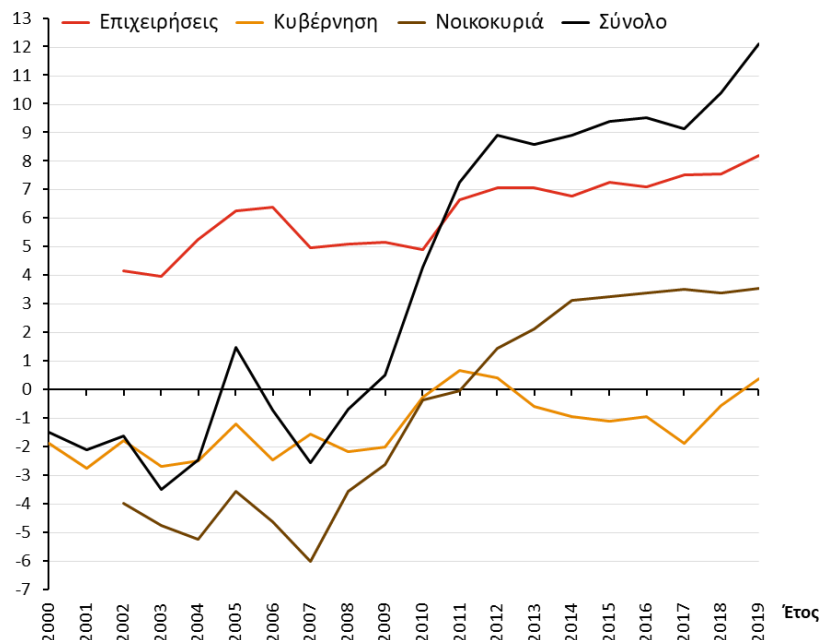
Εικόνα 1 Ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου (% ΑΕΠ), 2000-19 & 2019

Πηγή: Eurostat [nasa_10_ki, ενημέρωση στις 29/10/2020]. Σημείωση: Τα δεδομένα για την Βουλγαρία αφορούν το έτος 2017, ενώ τα δεδομένα για το Λουξεμβούργο, τη Μάλτα και την Πολωνία αφορούν το έτος 2018 (διάγραμμα στα δεξιά).

Ο επιμερισμός της επενδυτικής δαπάνης ανά θεσμικό τομέα δείχνει ότι τα δύο τρίτα του επενδυτικού χάσματος οφείλονται σε επενδύσεις του ιδιωτικού τομέα (Εικόνα 2). Το επενδυτικό χάσμα στον ιδιωτικό τομέα προηγείται της οικονομικής κρίσης, ωστόσο αυξήθηκε περαιτέρω κατά την τελευταία δεκαετία.

Εικόνα 2 Επενδυτικό κενό (Μ.Ο. ευρωζώνης έναντι Ελλάδας) ανά θεσμικό τομέα, π.μ. ΑΕΠ

Πηγή: Eurostat [nasa_10_ki, ενημέρωση στις 29/10/2020]. Σημείωση: Μ.Ο. ευρωζώνης (% ΑΕΠ) πλην Ελλάδας (% ΑΕΠ), δηλαδή μια θετική τιμή υποδεικνύει κενό.

Το επενδυτικό χάσμα μπορεί να αποδοθεί εν μέρει και σε περιορισμούς της πρόσβασης σε χρηματοδότηση (ρευστότητα, δείκτες κεφαλαίου π.χ. ρυθμιστικούς περιορισμούς), όπως επίσης και σε

αποτυχίες της αγοράς (market failures) στον τραπεζικό τομέα που οφείλονται σε αποστροφή κινδύνου, ασύμμετρη πληροφόρηση κλπ. Για να αντιμετωπιστεί η πρόκληση αυτή:

Ο άξονας 4.7. - Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων και εξαγωγών περιέχει τη χρήση των δανείων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας ως χρηματοδοτικά εργαλεία για ιδιωτικές επενδύσεις. Το προϋπάρχον μεγάλο κενό των ιδιωτικών επενδύσεων καταδεικνύει την ύπαρξη σημαντικών επενδυτικών ευκαιριών. Η χρήση των δανείων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας για τη χρηματοδότησή τους μπορεί να συμβάλει σημαντικά στην επιτάχυνση της οικονομικής ανάκαμψης και ανάπτυξης. Η χρήση αυτή των δανείων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θα πρέπει να ακολουθήσει συγκεκριμένες κατευθυντήριες αρχές. Τα δάνεια θα κατευθυνθούν σε μακροπρόθεσμες βιώσιμες επενδύσεις του ιδιωτικού τομέα και όχι για βραχυπρόθεσμη χρηματοδότηση κεφαλαίου κίνησης, με προστιθέμενη παραγωγική αξία για την οικονομία, την απασχόληση, τις εξαγωγές, τον ψηφιακό και πράσινο μετασχηματισμό. Θα έχουν επίσης θετικό προσδοκώμενο ποσοστό απόδοσης (θετική καθαρή παρούσα αξία) και θα χρησιμοποιηθούν με στοχευμένο τρόπο προς την κατεύθυνση της ενίσχυσης του τομέα των διεθνώς εμπορευσίμων αγαθών και υπηρεσιών, την ενίσχυση της παραγωγικότητας και την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας.

Επιπλέον, τα δομικά χαμηλά ποσοστά παραγωγικών επενδύσεων συσχετίζονται άμεσα και με θεσμικά εμπόδια, όπως τα ρυθμιστικά βάρη (regulatory burdens), και εμπόδια στην δημόσια διοίκηση και στο σύστημα δικαιοσύνης, που προκαλούν αντικίνητρα για επενδύσεις. Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας περιλαμβάνει δράσεις για την αντιμετώπιση αυτών των εμποδίων. Συγκεκριμένα:

Ο Άξονας 4.7-Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων και εξαγωγών περιέχει δράσεις για την απλούστευση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος που θα αντιμετωπίσουν τις υπόλοιπες προκλήσεις, όπως: την ολοκλήρωση της μεταρρύθμισης της απλούστευσης των διαδικασιών αδειοδότησης σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης, την αναβάθμιση της εποπτείας της αγοράς, την περαιτέρω απλοποίηση των διαδικασιών μέσω της ψηφιοποίησης, καθώς και την ενοποίηση και κωδικοποίηση της νομοθεσίας περί αδειών και επιθεωρήσεων.

Ο Άξονας 2.2 - Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους αποσκοπεί στον εκσυγχρονισμό του δημόσιου τομέα μέσω της βελτίωσης του λειτουργικού του μοντέλου και στην παροχή βελτιωμένων, ποιοτικών υπηρεσιών προς τους πολίτες και τις επιχειρήσεις. Η επιτάχυνση των προσπαθειών για τη βελτίωση της «ψηφιακής απόδοσης» της χώρας θα είναι καταλυτική για την επίτευξη του παραπάνω στόχου. Οι προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις στοχεύουν (α) στον ψηφιακό μετασχηματισμό των οργανισμών του Δημόσιου Τομέα και στην ενίσχυση των ψηφιακών τους υπηρεσιών, (β) σε βελτιώσεις επιχειρησιακών διαδικασιών συνοδευόμενες από την ενσωμάτωση σύγχρονων πληροφοριακών συστημάτων, (γ) σε σημαντική ενίσχυση της διαλειτουργικότητας πληροφοριακών συστημάτων και δεδομένων, (δ) σε ευρείας κλίμακας στρατηγικές και πολιτικές κυβερνοασφάλειας, καθώς και (ε) σε εκτεταμένη χρήση σύγχρονων τεχνολογιών, όπως για παράδειγμα οι τεχνολογίες υπολογιστικού νέφους (cloud computing) ή οι τεχνολογίες αποτελεσματικής διαχείρισης πολυδιάστατων δεδομένων μεγάλου όγκου (big data).

Ο Άξονας 4.3. - Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης συμπεριλαμβάνει μία φιλόδοξη ατζέντα. Πρώτον, την επιτάχυνση του συστήματος απονομής δικαιοσύνης μέσω μιας δέσμης μεταρρυθμίσεων όπως τη λειτουργία ειδικών τμημάτων για εκδίκαση εξειδικευμένων υποθέσεων επενδυτικού χαρακτήρα, την υπηρεσία για τη συλλογή και επεξεργασία δεδομένων για τη λειτουργία της δικαιοσύνης (JustStat), καθώς και αλλαγές στην οργανωτική δομή των δικαστηρίων. Δεύτερον, ένα ολοκληρωμένο σχέδιο για την e-δικαιοσύνη που συμπεριλαμβάνει την αναβάθμιση των συστημάτων τήρησης αρχείων των δικαστηρίων, την ψηφιοποίηση αρχείων, την επέκταση συστημάτων πληροφορικής και την αναβάθμιση των δεξιοτήτων και των ψηφιακών δεξιοτήτων για δικαστές και το

δικαστικό προσωπικό. Τρίτον, περιλαμβάνει την δημιουργία και αναβάθμιση υποδομών, δηλαδή επενδύσεις σε κτίρια και τη δημιουργία ηλεκτρονικού μητρώου δομών.

Άξονας 4.1. - Φορολογικά εργαλεία πιο φιλικά για την ανάπτυξη και βελτίωση της φορολογικής διοίκησης είναι ο Άξονας για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής. Η περαιτέρω μείωση της φοροδιαφυγής, η αύξηση των δυνατοτήτων της φορολογικής διοίκησης και η βελτίωση της φορολογικής συμμόρφωσης και είσπραξης δεν είναι μόνο θέμα δικαιοσύνης και δημοσιονομικής αποτελεσματικότητας, αλλά και οικονομικής αποδοτικότητας και βέλτιστης κατανομής πόρων.

Δεύτερος παράγοντας που περιορίζει την οικονομική ανάπτυξη της χώρας είναι η χαμηλή παραγωγικότητα. Υπάρχει ένα επίμονο χάσμα παραγωγικότητας μεταξύ της Ελλάδας του και μέσου όρου της ζώνης του ευρώ.

Επιπλέον της επιβράδυνσης στον σχηματισμό παγίου κεφαλαίου, η έλλειψη επενδύσεων επηρεάζει αρνητικά και την παραγωγικότητα. Ειδικότερα οι χαμηλού ύψους επιχειρηματικές επενδύσεις στην έρευνα και ανάπτυξη και στις ψηφιακές τεχνολογίες υπονομεύουν την ανταγωνιστικότητα και την παραγωγικότητα των ελληνικών επιχειρήσεων. Ο χαμηλός βαθμός καινοτομίας έχει παρόμοια αποτελέσματα. Η χαμηλή επίδοση της χώρας στον ευρωπαϊκό πίνακα αποτελεσμάτων καινοτομίας (European Innovation Scoreboard) οφείλεται κυρίως στη μεγάλη υστέρηση σε δαπάνες για επενδύσεις τύπου venture capital, σε άυλα περιουσιακά στοιχεία και δαπάνες έρευνας και ανάπτυξης στον επιχειρηματικό τομέα. Συνεπώς, υπάρχει σημαντικό περιθώριο βελτίωσης, ειδικά στις προαναφερθείσες κατηγορίες, υπό την προϋπόθεση ότι δημιουργούνται συνέργειες με τομείς στους οποίους η Ελλάδα καταγράφει καλύτερες του Ευρωπαϊκού μέσου όρου επιδόσεις, βάσει του παραπάνω δείκτη, όπως η ικανότητα καινοτομίας των ΜμΕ και το ποσοστό του πληθυσμού με τριτοβάθμια εκπαίδευση⁴. Προκειμένου να επιτευχθεί αυτό:

Ο Άξονας 4.5. - Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας, έχει διττό στόχο: Πρώτον, την ενίσχυση των δεσμών μεταξύ επιστήμης και επιχειρήσεων. Αυτό γίνεται μέσω μιας δέσμης μεταρρυθμίσεων που αυξάνουν την εξωστρέφεια του ελληνικού οικοσυστήματος, μέσω της περαιτέρω υποστήριξης του προγράμματος «Ερευνώ-Δημιουργώ-Καινοτομώ», καθώς και μέσω της ανάπτυξης κέντρου καινοτομίας και τεχνολογικού πάρκου.

Δεύτερον, την προώθηση δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων στην έρευνα και ανάπτυξη. Οι προτάσεις του σχεδίου περιλαμβάνουν τη δημιουργία ενός προγράμματος για την αύξηση της χρηματοδότησης της βασικής έρευνας, καθώς και την παροχή κεφαλαίων για την στήριξη ιδεών σε πρώιμη και προκαταρκτική φάση. Οι προτάσεις περιλαμβάνουν επίσης την αναβάθμιση των ερευνητικών κέντρων της χώρας και χρηματοοικονομικά κίνητρα για έρευνα και ανάπτυξη μέσω της υπερ-απόσβεσης των δαπανών, καθώς και άλλων εργαλείων.

Ο Άξονας 2.3. - Ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων στοχεύει στην ενίσχυση της ενσωμάτωσης των ψηφιακών τεχνολογιών από τις επιχειρήσεις, μειώνοντας το «ψηφιακό χάσμα» μεταξύ των ελληνικών μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) σε σχέση με τις αντίστοιχες του ευρωπαϊκού μέσου όρου. Αυτό επιτυγχάνεται παρέχοντας φορολογικά κίνητρα για επενδύσεις και χρηματοδότηση για την προμήθεια λογισμικού, υπηρεσιών υπολογιστικού νέφους, εγκατάσταση εξειδικευμένου εξοπλισμού κλπ.

Ένα άλλο εμπόδιο στην αύξηση της παραγωγικότητας στην Ελλάδα είναι το μικρό, κατά μέσο όρο, μέγεθος των ελληνικών επιχειρήσεων σε όλα τα σχετικά επίπεδα μεγέθους. Οι πολύ μικρές επιχειρήσεις, οι ΜΜΕ και οι μεγάλες εταιρείες είναι μικρότερες σε σχέση με τον μέσο όρο της ζώνης του ευρώ. Όπως τονίζεται και στην έκθεση της Επιτροπής Πισσαρίδη, η παραγωγικότητα συσχετίζεται θετικά με το

⁴ Έκθεση Επιτροπής Πισσαρίδη, σελ. 17-18

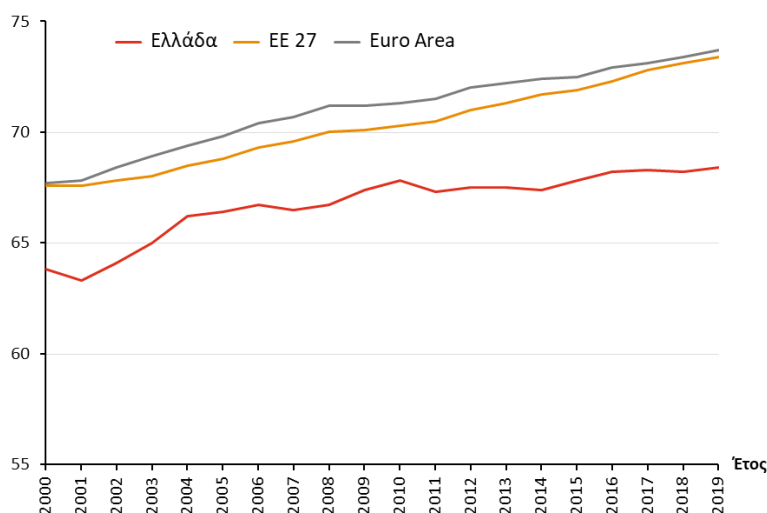

μέγεθος των επιχειρήσεων. Ένα μικρότερο, σε σχέση με τον μέσο όρο της ΕΕ, μέγεθος της επιχείρησης σε όλα τα επίπεδα μπορεί να αποτελέσει εμπόδιο για την πραγματοποίηση οικονομικών κλίμακας και τη βελτίωση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας. Στόχος της οικονομικής πολιτικής θα πρέπει να αποτελέσει η δημιουργία ενός οικονομικού περιβάλλοντος που θα επιτρέπει σε επιχειρήσεις όλων των μεγεθών (πολύ μικρές, μικρές, μεσαίες και μεγάλες) να μεγαλώνουν, να συνεργάζονται μεταξύ τους και να αξιοποιούν πλήρως τις δυνατότητές τους.

Επομένως, τα οικονομικά κίνητρα για ιδιωτικές επενδύσεις (**Άξονας 4.7.**) πρόκειται να στοχεύουν και σε έργα που προωθούν τις οικονομίες κλίμακας και τη συνεργασία μεταξύ των επιχειρήσεων. Θα συμπληρωθούν από ένα καθεστώς κινήτρων για την παραγωγικότητα και την εξωστρέφεια των επιχειρήσεων, το οποίο περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων: την εισαγωγή μιας νέας νομικής μορφής για τις αστικές επιχειρηματικές συμπράξεις, ένα πλαίσιο που θα ενθαρρύνει τις ατομικές επιχειρήσεις να συμμετέχουν σε ανώτερης μορφής εταιρεία (περιορισμένη ευθύνη, περισσότερος έλεγχος) και ένα πλαίσιο που θα ενθαρρύνει τις συγχωνεύσεις ΜΜΕ και τη συνεργασία μεταξύ των επιχειρήσεων. Τέτοια κίνητρα θα βοηθήσουν τις επιχειρήσεις να αναπτύξουν νέες περιοχές συγκριτικών πλεονεκτημάτων, να συντονιστούν με τις μεταβαλλόμενες παγκόσμιες τάσεις της ζήτησης, να γίνουν περισσότερο προσανατολισμένες στις εξαγωγές και να βοηθήσουν στη διαφοροποίηση της πλευράς της προσφοράς της οικονομίας, μειώνοντας την επίδραση των κραδασμών των τομέων της οικονομίας στο συνολικό προϊόν και στην ευημερία.

Ο τρίτος παράγοντας που εμποδίζει την ανάπτυξη στην Ελλάδα είναι η ανεργία και τα χαμηλά επίπεδα απασχόλησης. Η Ελλάδα έχει ένα σχετικά υψηλό “φυσικό ποσοστό” ανεργίας αντανακλώντας τον χαμηλό μέσο ρυθμό ανάπτυξης που σημειώθηκε τις τελευταίες δεκαετίες. Το μερίδιο του οικονομικά ενεργού πληθυσμού (μεταξύ 15-64 ετών) στην Ελλάδα βρίσκεται σταθερά κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ. Παρά την αύξηση μεταξύ του 2009 (67,4%) και του 2019 (68,4%), το χάσμα με τον μέσο όρο της ΕΕ27 (70,1% το 2009 έναντι 73,4% το 2019) αυξήθηκε περαιτέρω. Έως το 2019, η Ελλάδα έπεσε στο 3ο χαμηλότερο ποσοστό συμμετοχής του πληθυσμού στην οικονομική δραστηριότητα μεταξύ των χωρών της ΕΕ, από το 9ο χαμηλότερο το 2009.

Εικόνα 3 Οικονομικά ενεργός πληθυσμός ως % του συνολικού πληθυσμού, ηλικίες 15-64

Πηγή: Έκθεση Επιτροπής Πισσαριδη (τιμές από την Eurostat [lfsi_emp_a])

Η χαμηλή συμμετοχή στο εργατικό δυναμικό αφορά κυρίως στις γυναίκες, αλλά και στους νέους. Το μερίδιο των οικονομικά ενεργών γυναικών το 2019 στην Ελλάδα ήταν 60,4%, έναντι 68,5% κατά μέσο όρο στη ζώνη του ευρώ και 67,9% στην ΕΕ των 27, το τρίτο χαμηλότερο μερίδιο στην ΕΕ. Το μέσο επίπεδο

εκπαίδευσης των γυναικών που δεν συμμετέχουν στην αγορά εργασίας είναι εξαιρετικά υψηλό. Επιπλέον, μεταξύ των 15-24 ετών, μόνο το 22,5% συμμετείχε στην αγορά εργασίας στην Ελλάδα (το χαμηλότερο ποσοστό στην ΕΕ) σε σχέση με το 39,4% στην ΕΕ και το 40,3% στη ζώνη του ευρώ κατά μέσο όρο⁵.

Ο Άξονας 3.1. - Αύξηση των θέσεων εργασίας και προώθηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας περιέχει τη μεταρρύθμιση στην εργατική νομοθεσία στην κατεύθυνση της αύξησης της δημιουργίας θέσεων εργασίας και της ανθεκτικότητας της αγοράς εργασίας σε ό,τι αφορά μελλοντικούς κραδασμούς. Επίσης, μεταφέρει την Ευρωπαϊκή Οδηγία (EU) 2019/1158 σχετικά με την ισορροπία μεταξύ ζωής και εργασίας, προωθώντας έτσι την ισότητα των φύλων. Στην πραγματικότητα; η μεταρρύθμιση υπερβαίνει τα προαπαιτούμενα της οδηγίας και νομοθετεί νέα δικαιώματα που έχουν συμφωνηθεί με τους κοινωνικούς εταίρους (π.χ. άδεια φροντίδας παιδιών, άδεια για την παρακολούθηση της σχολικής απόδοσης, άδεια για γονείς ασθενών ή ανάπηρων παιδιών ή μονογονεϊκές οικογένειες).

Ο άξονας αυτός περιλαμβάνει επίσης Ενεργητικές και Μη Ενεργητικές (Passive) Πολιτικές Απασχόλησης, ενισχύοντας την ενεργοποίηση της αγοράς εργασίας, και τη δημιουργία θέσεων εργασίας και δικτύων ασφαλείας κατά της ανεργίας. Περιλαμβάνει επίσης τη μεταρρύθμιση του ισχύοντος επικουρικού συνταξιοδοτικού συστήματος και συγκεκριμένα τη μετάβαση από ένα μη κεφαλαιοποιητικό σύστημα μικτών προκαθορισμένων παροχών και νοητά καθορισμένων εισφορών σε ένα πλήρως κεφαλαιοποιητικό σύστημα πληρωμών παρακράτησης στην πηγή “pay-as-you-earn”. Ευθυγραμμίζοντας καλύτερα τις εισφορές με τις παροχές, η ως άνω μεταρρύθμιση θα ενισχύσει την εμπιστοσύνη στο δημόσιο συνταξιοδοτικό σύστημα, θα αποθαρρύνει τις άτυπες μορφές απασχόλησης και θα έχει θετικές συνέπειες στη συμμετοχή του εργατικού δυναμικού, στην αποταμίευση και στη δημιουργία κεφαλαίου.

Ο Άξονας 3.2. Ενίσχυση των ψηφιακών δυνατοτήτων της εκπαίδευσης και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στοχεύει στην αύξηση της μακροχρόνιας απασχόλησης και της παραγωγικότητας μέσω της ενίσχυσης του ανθρώπινου κεφαλαίου. Για το σκοπό αυτό, ο Άξονας περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις στο σύνολο των επιπέδων του εκπαιδευτικού συστήματος, που αφορούν στην ενσωμάτωση νέων δεξιοτήτων και νέων μεθοδολογιών, στην αξιολόγηση του συστήματος, στην αυτονομία και στην συνάφεια αλλά και εξωστρέφεια προς την τοπική και διεθνή κοινότητα και οικονομία.

Λόγω της αύξησης της παραγωγής της οικονομίας και ως αποτέλεσμα του σχεδιασμού της, ο Άξονας θα μειώσει επίσης τις ανισότητες, τη φτώχεια και τον κίνδυνο οικονομικού και κοινωνικού αποκλεισμού. Για την εκπαίδευση, ο Άξονας περιλαμβάνει επενδύσεις για τον ψηφιακό μετασχηματισμό και τη ψηφιοποίηση όλων των επιπέδων εκπαίδευσης, καθώς επίσης και μεταρρυθμίσεις για την πανεπιστημιακή εκπαίδευση, την ενίσχυση της ερευνητικής απόδοσης, την ποιότητα της εκπαίδευσης (συμπεριλαμβανομένης της συνάφειας με την αγορά εργασίας), και τη διεθνή προβολή και εξωστρέφεια, αυξάνοντας τις προοπτικές των αποφοίτων στην ελληνική και ευρωπαϊκή αγορά εργασίας.

Σχετικά με τις δεξιότητες, ο Άξονας περιλαμβάνει την εμβληματική μεταρρύθμιση της διακυβέρνησης των προγραμμάτων παροχής κατάρτισης/επανακατάρτισης, βασισμένη σε σύστημα ανταμοιβών που προσφέρει κίνητρα για υψηλή ποιότητα και αποδοτικότητα της κατάρτισης, που προωθεί την υιοθέτηση καλών πρακτικών, έχοντας ως αποτέλεσμα τη συστηματική βελτίωση σε ό,τι αφορά τις επιδόσεις της προσφερόμενης κατάρτισης και της αγοράς εργασίας. Το πλαίσιο εφαρμόζεται στα προγράμματα κατάρτισης/επανακατάρτισης του συνόλου του εργατικού δυναμικού και δίνει έμφαση στη σύζευξη μεταξύ των αναγκών των επιχειρήσεων και των παρεχόμενων προγραμμάτων κατάρτισης για δεξιότητες υψηλής ζήτησης στην αγορά εργασίας, με στόχο την αύξηση της απασχόλησης και της παραγωγικότητας.

⁵ Έκθεση Επιτροπής Πισσαρίδη, σελ. 22-23

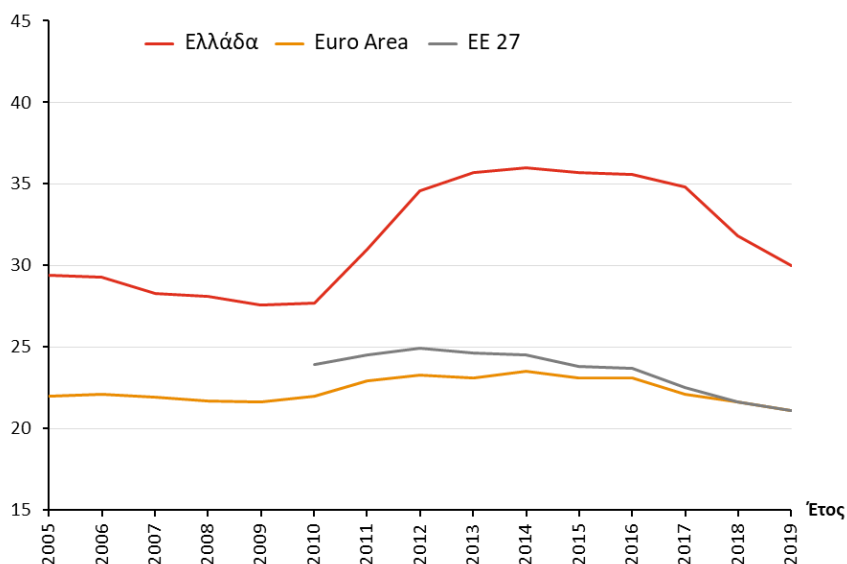

Μέρος 1: Γενικοί Στόχοι και Συνοχή του Σχεδίου

Ο Άξονας περιλαμβάνει επίσης μεταρρυθμίσεις που αυξάνουν την ελκυστικότητα και την αποτελεσματικότητα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στην αγορά εργασίας για τους νέους, μια οραματική αναθεώρηση του συστήματος διπλής μαθητείας και μια σημαντική μεταρρύθμιση (ευθυγραμμισμένη στενά με τη μεταρρύθμιση για τη διακυβέρνηση) του περιεχομένου και της υλοποίησης των προγραμμάτων εξειδίκευσης, απόκτησης νέων δεξιοτήτων ή της αναβάθμισης των υφιστάμενων δεξιοτήτων που προσφέρονται από τον ΟΑΕΔ. Τα οφέλη των μεταρρυθμίσεων θα ενισχυθούν και θα επιταχυνθούν με επενδύσεις σε ψηφιακά συστήματα, εργαστηριακό εξοπλισμό για μονάδες κατάρτισης ΕΕΚ και για τις μονάδες του ΟΑΕΔ, την αναβάθμιση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού του Δημόσιου Τομέα και ένα στοχευμένο πρόγραμμα αναβάθμισης των κτιριακών υποδομών.

Η οικονομική κρίση της προηγούμενης δεκαετίας έθεσε την κοινωνική συνοχή υπό σημαντική πίεση. Η υψηλή ανεργία, σε συνδυασμό με την καθοδική πορεία του κατά κεφαλήν εισοδήματος, μεταφράστηκε σε υψηλό ποσοστό ατόμων που κινδυνεύουν από φτώχεια και κοινωνικό αποκλεισμό (Εικόνα 4). Η χώρα μας κατέχει το 3ο μεγαλύτερο μερίδιο στην ΕΕ.

Εικόνα 4 Κίνδυνος φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού, % του συνολικού πληθυσμού

Πηγή: Έκθεση Επιτροπής Πισσαρίδη (τιμές από την Eurostat [ilc_peps01])

Ο Άξονας 3.4. Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που στοχεύουν σε ορισμένες από τις πιο ευάλωτες πληθυσμιακές ομάδες της χώρας, με πρωταρχικό στόχο την παροχή ίσων ευκαιριών για όλους, ανεξάρτητα από το φύλο, την εθνικότητα, τον σεξουαλικό προσανατολισμό, την ηλικία, την αναπηρία και άλλα χαρακτηριστικά. Ο Άξονας αντανακλά μία από τις τρεις προτεραιότητες της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», δηλαδή την χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη και τη βασική της πολιτική για την ανακούφιση της φτώχειας. Ο Άξονας στοχεύει στη διασφάλιση της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής ενεργοποίησης και της ένταξης που ευνοεί την ανάπτυξη και επίσης διασφαλίζει ότι τα οφέλη της ανάπτυξης μοιράζονται ευρέως, μειώνοντας έτσι τη φτώχεια και τις ανισότητες. Επιπλέον, ο Άξονας στοχεύει στη μείωση των άνευ προηγουμένου δυσμενών επιπτώσεων της πανδημίας στις πιο ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού.

Οι στόχοι του Άξονα θα υλοποιηθούν μέσω: (α) της βελτιστοποίησης των κοινωνικών παροχών (β) της μεταρρύθμιση της φροντίδας και αγωγής παιδιών νηπιακής ηλικίας, συμπεριλαμβανομένων ειδικών παρεμβάσεων για παιδιά με αναπηρίες, γνωστικές και αναπτυξιακές διαταραχές γ) της ενίσχυσης των δομών που παρέχουν υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας και της προώθησης δράσεων που στοχεύουν στην

(επαν)ένταξη στην αγορά εργασίας των πιο ευάλωτων πληθυσμιακών ομάδων (δ) του ψηφιακού μετασχηματισμού του συστήματος κοινωνικής προστασίας και (ε) με μέτρα κατάρτισης σχετικά με τη διαφορετικότητα τόσο στο δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα για την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου, σεξουαλικού προσανατολισμού, ηλικίας, αναπηρίας, εθνικότητας και άλλων χαρακτηριστικών.

Τέλος, σημαντική πρόκληση για την χώρα αποτελεί και η αντιμετώπιση των περιφερειακών ανισοτήτων. Για παράδειγμα, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ στην Ανατολική Μακεδονία-Θράκη (11.900 ευρώ για το 2018) και το Βόρειο Αιγαίο (11.800 ευρώ) ανέρχεται περίπου στο ήμισυ του αντίστοιχου στην Αττική (23.300 ευρώ).

Ο Άξονας 4.6. - Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας περιέχει μια σειρά επενδύσεων σε υποδομές που ενισχύουν την ανάπτυξη στις 13 περιφέρειες της χώρας. Μαζί με τη μεταρρύθμιση του κανονιστικού πλαισίου των δημοσίων συμβάσεων, θα βελτιωθεί η συνδεσιμότητα και θα επιτραπεί στην Ελλάδα να εφαρμόσει τον απαιτούμενο οικονομικό και ψηφιακό μετασχηματισμό και να αυξήσει την παραγωγικότητα. Σε αυτό το πλαίσιο, προτείνεται η υποστήριξη της δημιουργίας υψηλής ποιότητας, πολυτροπικών, ανθεκτικών στο κλίμα, έξυπνων και βιώσιμων συστημάτων υποδομών και μεταφορών.

Ο Άξονας 1.1. – Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον, πρόκειται να προωθήσει τον εθνικό στόχο της Ελλάδας για πλήρη κατάργηση του λιγνίτη έως το 2028 και τη σταδιακή κατάργηση του πετρελαίου, εισάγοντας ταυτόχρονα ολοκληρωμένα μέτρα στήριξης, συμπεριλαμβανομένων μέτρων κοινωνικοοικονομικής και περιβαλλοντικής αποκατάστασης, για την αναδιάρθρωση των περιοχών πλήττονται, διασφαλίζοντας τη Δίκαιη Μετάβαση.

1.2. Ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής ανθεκτικότητας και της ικανότητας προσαρμογής σε σοκ

Οι ανθεκτικές οικονομίες έχουν την ικανότητα να αποτρέπουν τις σημαντικές και επίμονες επιπτώσεις που επιφέρουν τα οικονομικά σοκ στα εισοδήματα και στο επίπεδο απασχόλησης, εξομαλύνοντας έτσι τις οικονομικές διακυμάνσεις⁶. Πιο συγκεκριμένα, η ανθεκτικότητα σχετίζεται με (i) το ποσο ευάλωτη είναι μια οικονομία σε εξωγενή ή ενδογενή οικονομικά σοκ (ii) την ικανότητα απορρόφησης τους και (iii) την ικανότητα για γρήγορη ανάκαμψη μετά από ένα σοκ στην οικονομία.

Η ανθεκτικότητα είναι ιδιαίτερα σημαντική σε μια Οικονομική και Νομισματική Ένωση, όπου τα εργαλεία πολιτικής για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων σημαντικών οικονομικών γεγονότων είναι πιο περιορισμένα. Η εμπειρία της Ελλάδας κατά την τελευταία δεκαετία, πράγματι, περιλαμβάνει μια μακρά και επίμονη ύφεση που επηρέασε, όπως προαναφέρθηκε, τη μακροπρόθεσμη ανάπτυξη, την κοινωνική συνοχή και την πραγματική σύγκλιση.

Πριν από την έναρξη της πανδημίας COVID-19, η Διαδικασία Μακροοικονομικών Ανισορροπιών είχε εντοπίσει υπερβολικές μακροοικονομικές ανισορροπίες στην Ελλάδα που σχετίζονται με: 1) υψηλό δημόσιο χρέος, 2) υψηλή αρνητική καθαρή διεθνή επενδυτική θέση (NIIP), 3) υψηλο ποσοστό ανεργίας και 4) μεγάλο μερίδιο μη εξυπηρετούμενων δανείων (NPLs) στους ισολογισμούς των τραπεζών⁷. Αυτές οι κληρονομικές ανισορροπίες καθιστούν μεγαλύτερη την ανάγκη αύξησης της ικανότητας απορρόφησης σοκ στην Ελλάδα σε σύγκριση με άλλες χώρες της ΕΕ.

Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που στοχεύουν στην αύξηση της ικανότητας της χώρας να απορροφά αυτό αλλά και μελλοντικά σοκ, καθώς επίσης και να διευκολύνει την ανακατανομή πόρων, ώστε να υποστηρίξει μια εύρωστη ανάκαμψη.

⁶ Economic resilience in EMU, Thematic discussions on growth and jobs, Note for the Eurogroup, 13/9/2017

⁷ CSRs 2019, Recital 3; CSRs 2020, Recital 2.

Η αντικυκλική δημοσιονομική πολιτική μπορεί να συνεισφέρει στην απορρόφηση των οικονομικών σοκ. Προϋποθέτει δημόσιες δαπάνες που να αντιδρούν αντίστροφα με τον οικονομικό κύκλο, συμπεριλαμβανομένων των αυτόματων σταθεροποιητών. Αυτό προϋποθέτει με τη σειρά του, τη δημιουργία δημοσιονομικού αποθέματος κατά τη φάση της ανάκαμψης, καθώς και την υλοποίηση πολιτικών που συμβάλλουν στη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών. Το σχέδιο συμβάλει σε αυτές τις κατευθύνσεις με τους παρακάτω τρόπους:

Ο Άξονας 4.1. - Φορολογικά εργαλεία πιο φιλικά για την ανάπτυξη και βελτίωση της φορολογικής διοίκησης είναι ένα σημαντικός Άξονας για την συνεχιζόμενη καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και φοροαποφυγής. Αυτός ο Άξονας ενισχύει την ανθεκτικότητα, περιορίζοντας την κατεύθυνση πόρων προς την παραοικονομία, και συμβάλλει στην κοινωνική ανθεκτικότητα καθιστώντας τη φορολογία πιο δίκαιη. Συμπεριλαμβάνει πολλές μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις όπως αναλύονται παρακάτω:

Από πλευράς φορολογικού πλαισίου: η πλήρης κωδικοποίηση της φορολογικής νομοθεσίας με σκοπό την αύξηση της διαφάνειας, ο εκσυγχρονισμός του συστήματος φορολογίας της ιδιοκτησίας (ΕΝΦΙΑ) που καθιστά πιο ρεαλιστικές τις τιμές ζώνης ανά γεωγραφική περιοχή με σκοπό τη διεύρυνση της φορολογικής βάσης και την ευθυγράμμιση του φόρου ακίνητης περιουσίας με τις αξίες της αγοράς, ένα νέο πλαίσιο για την καταπολέμηση του λαθρεμπορίου προϊόντων που υπόκεινται σε ειδικούς φόρους κατανάλωσης (καπνός, αλκοόλ και ενέργεια), η υιοθέτηση πρόσθετων μέτρων και κινήτρων για περαιτέρω αύξηση των ηλεκτρονικών συναλλαγών, η εφαρμογή μιας ψηφιακής και αυτόματης διαδικασίας ηλεκτρονικής επιστροφής ΦΠΑ. Επιπλέον, και σε συνδυασμό με τον Πυλώνα 2, προβλέπεται η καθιέρωση των ταμειακών μηχανών νέας τεχνολογίας σε ολόκληρη τη χώρα οι οποίες θα συνδέονται on-line με τις φορολογικές αρχές. Τελευταίο, αλλά εξίσου σημαντικό, συμπεριλαμβάνεται ένα φιλόδοξο έργο για την εφαρμογή τεχνητής νοημοσύνης στο σχεδιασμό φορολογικών ελέγχων.

Από την πλευρά της φορολογικής διοίκησης, πρέπει να συνεχιστεί η ψηφιοποίηση της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων. Στην κατεύθυνση αυτή στον Άξονα αυτό έχουν προταθεί συνολικά 16 υποπρογράμματα.

Ο Άξονας 4.2. - Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης έχει τρεις κύριους στόχους: τον εκσυγχρονισμό του πλαισίου της Διαχείρισης των Δημόσιων Οικονομικών (PFM), την αύξηση της διαφάνειας και την καταπολέμηση της διαφθοράς και την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των δημόσιων επενδύσεων.

Ως μέρος του παραπάνω στόχου, το GOV-ERP στοχεύει στον ψηφιακό μετασχηματισμό των δομών οικονομικής διαχείρισης και εποπτείας που διαθέτει το κράτος. Μεταξύ άλλων, πρόκειται να υποστηρίξει τις επισκοπήσεις δαπανών, οι οποίες μπορούν να προωθήσουν την αποτελεσματική κατανομή δαπανών και τη λήψη φιλικών προς την ανάπτυξη αποφάσεων σχετικά με τον προϋπολογισμό. Μια πρόσθετη μεταρρύθμιση που περιλαμβάνεται σε αυτόν τον Άξονα στοχεύει στον εκσυγχρονισμό του θεσμικού πλαισίου για τις Δημόσιες Επιχειρήσεις και Οργανισμούς (ΔΕΚΟ).

Η μεταρρύθμιση του επικουρικού συνταξιοδοτικού συστήματος (**Άξονας 3.1.**) πρόκειται να αυξήσει την ανθεκτικότητα του συνταξιοδοτικού συστήματος σε δημογραφικά και φορολογικά σοκ και να βελτιώσει τη βιωσιμότητά του, συμβάλλοντας παράλληλα στη διασφάλιση επαρκούς εισοδήματος για τους συνταξιούχους.

Δεύτερον, η μεγέθυνση του διεθνώς εμπορεύσιμου τομέα μειώνει την εξάρτηση της συνολικής παραγωγής από την εσωτερική ζήτηση και ενισχύει την επίδραση της αυξημένης ανταγωνιστικότητας στην οικονομία, συμβάλλοντας έτσι θετικά στην απορρόφηση των οικονομικών σοκ.

Για το σκοπό αυτό, τα οικονομικά κίνητρα για ιδιωτικές επενδύσεις (**Άξονας 4.7.**) θα έχουν ως έναν από του στόχους τους την αύξηση των εξαγωγών. Θα συμπληρωθούν από μία δέσμη μεταρρυθμίσεων η

οποία αφορά στη θεσμοθέτηση ευκρινών στην εφαρμογή τους κανονισμών πολεοδομικού σχεδιασμού στα σχεδόν τέσσερα πέμπτα της χώρας, διευκολύνοντας έτσι τις επενδύσεις, στην παροχή κινήτρων που σχετίζονται με τους φόρους και την εργασία, στη διευκόλυνση πρόσβασης σε ευρωπαϊκά αναπτυξιακά προγράμματα και της χρηματοδότησης από τις κεφαλαιαγορές για τη δημιουργία συστάδων επιχειρήσεων με διεθνή προσανατολισμό. Επιπλέον, οι μεταρρυθμίσεις αυτές περιλαμβάνουν δράσεις για τη διευκόλυνση του εμπορίου. Το νομικό πλαίσιο για τη λειτουργία ιδιωτικών εταιρειών πρόκειται να απλοποιηθεί και να ενοποιηθεί.

Επιπρόσθετα, η μεταρρύθμιση για τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος (**Άξονας 4.7**) θα υποστηρίξει την ανακατανομή των πόρων διευκολύνοντας την είσοδο νέων επιχειρήσεων στην αγορά. Η αύξηση του ανταγωνισμού που προκύπτει από την αυξημένη είσοδο στην αγορά θα ενισχύσει και την ικανότητα απορρόφησης σοκ. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι ο αυξημένος ανταγωνισμός αυξάνει την ευελιξία των τιμών, προϋπόθεση για προσαρμογή στα σοκ, ιδίως στο πλαίσιο μιας νομισματικής ένωσης. Η βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης (**Άξονας 4.3.**) θα προωθήσει επίσης την ανθεκτικότητα διασφαλίζοντας την ποιότητα και την ταχύτητα στην εκτέλεση των συμβάσεων. Η ανταγωνιστικότητα και προώθηση των ιδιωτικών επενδύσεων και εξαγωγών θα ενισχυθεί από το νέο αποτελεσματικό πλαίσιο φερεγγυότητας για την αναδιάρθρωση του ιδιωτικού χρέους (**Άξονας 4.4.**), το οποίο ενοποιεί κατακερματισμένα καθεστώτα σε ένα ενιαίο πλαίσιο, δημιουργώντας μια πλατφόρμα για κοινή χρήση δεδομένων, επεκτείνοντας τη διαδικασία ηλεκτρονικής κατάθεσης νομικών εγγράφων και εισάγοντας προ-εγκεκριμένες αυτοματοποιημένες διαδικασίες αναδιάρθρωσης.

Τρίτον, οι χρηματοπιστωτικές αγορές μπορούν επίσης να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην άμβλυνση των οικονομικών σοκ, ιδίως μέσω της πρόσβασης σε πιστώσεις, του διαμοιρασμού κινδύνων στις κεφαλαιαγορές και της χρήσης αποταμιεύσεων.

Ο Άξονας 4.4. - Ενίσχυση του χρηματοπιστωτικού τομέα και των κεφαλαιαγορών περιλαμβάνει το νέο πλαίσιο φερεγγυότητας που θα ενισχύσει την επαρκή παροχή πιστώσεων σε περίπτωση οικονομικών σοκ και πρόκειται να αυξήσει την ανθεκτικότητα της οικονομίας αποτρέποντας τη δημιουργία συνθηκών πιστωτικής ασφυξίας.

Επίσης, ο Άξονας προβλέπει τη δημιουργία ενός Γραφείου Πιστώσεων προκειμένου να αντιμετωπιστεί η υπάρχουσα ασύμμετρη πληροφόρηση και να ενισχυθεί η πρόσβαση στις πιστώσεις. Προκειμένου να διασφαλιστεί η λήψη τεκμηριωμένων αποφάσεων σχετικά με την πρόσβαση σε πιστώσεις, ο Άξονας προβλέπει τη δημιουργία ενός Παρατηρητηρίου Πιστωτικής Επέκτασης και με σκοπό την αποτροπή μελλοντικής υπερχρέωσης προβλέπεται η ανάπτυξη ενός μητρώου παρακολούθησης ιδιωτικού χρέους.

Επιπλέον ο **Άξονας 4.4.** περιλαμβάνει μέτρα που συμβάλλουν στην ανάπτυξη των κεφαλαιαγορών στην Ελλάδα. Ο στόχος αυτός επιτυγχάνεται με την εισαγωγή διοικητικών και κανονιστικών μέτρων που θα ενθαρρύνουν την έκδοση κινητών αξιών και τη χρηματοδότηση μέσω μετοχικού κεφαλαίου, προκειμένου να συμπληρωθεί η τραπεζική χρηματοδότηση και να συμβάλει στην ανθεκτικότητα διασφαλίζοντας ότι οι βιώσιμες επιχειρήσεις έχουν πρόσβαση σε χρηματοδότηση και κατά τη διάρκεια μιας περιόδου ύφεσης.

Τέλος, το σχέδιο συμπεριλαμβάνει τη φορολογική εναρμόνιση μεταξύ των ομαδικών ασφαλιστικών προϊόντων των επαγγελματικών ταμείων ασφάλισης και των εταιρειών ιδιωτικής ασφάλισης, καθώς επίσης και φορολογικά κίνητρα για ιδιωτικά προγράμματα ασφάλισης, (ULIPS) και πανευρωπαϊκά ιδιωτικά ασφαλιστικά προϊόντα (Pan-European Personal Pension Products - PEEPs). Η μεταρρύθμιση συνεισφέρει στην αύξηση των εθνικών αποταμιεύσεων και στη δημιουργία ενός συνόλου κεφαλαίων που θα επενδύονται στις κεφαλαιαγορές. Επιπλέον, μέσω της κατοχής χρηματοοικονομικών τίτλων της αλλοδαπής, συνεισφέρει στην απορρόφηση των ιδιοσυγκρασιακών σοκ, μέσω ενός διεθνώς διαφοροποιημένου χαρτοφυλακίου, δηλαδή ενός μηχανισμού διαμοιρασμού του κινδύνου, που είναι εξέχουσας σημασίας στο πλαίσιο της νομισματικής ένωσης.

Επιπλέον, ο δεύτερος στόχος του **Άξονα 4.2**, δηλαδή η αύξηση της διαφάνειας και η καταπολέμηση της διαφθοράς, είναι επίσης κλειδί για τη διασφάλιση της χρηματοοικονομικής ανθεκτικότητας. Αυτό γίνεται μέσω της ενίσχυσης του νομικού πλαισίου για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες/ την καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (AML/ CFT), μέσω της καταπολέμησης του παράνομου εμπορίου και της προστασίας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας μέσω της ενίσχυσης της Δι-υπηρεσιακής Μονάδας Ελέγχου της Αγοράς και μέσω της δημιουργίας ενός ολοκληρωμένου πληροφοριακού συστήματος για τη διαχείριση και τη δημιουργία σταθμών ελέγχου για την εντατικοποίηση των ελέγχων κοντά στα σύνορα.

Τέταρτον, θεσμοί της αγοράς εργασίας που λειτουργούν ομαλά και ανταποκρίνονται στις οικονομικές εξελίξεις μπορούν να μειώσουν την επίδραση των σοκ στην απασχόληση και να μετριάσουν τις επιπτώσεις τους. Από αυτή την άποψη, ο **Άξονας 3.1** αυξάνει την ικανότητα της αγοράς εργασίας να κλείνει γρήγορα τα κενά της απασχόλησης σε περίπτωση δυσμενών σοκ. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω των διατάξεων του αναμορφωμένου εργατικού νόμου και των κατάλληλων ενεργητικών πολιτικών για την αγορά εργασίας (ALMPs) σχεδιασμένων με στόχο την αύξηση της ενεργοποίησης και της συμμετοχής στην αγορά εργασίας. Αυτές συμπληρώνονται από προσεκτικά σχεδιασμένες μη ενεργητικές πολιτικές στον τομέα της αγοράς εργασίας συμπεριλαμβανομένου ενός πλαισίου παροχών προς τους άνεργους, με κίνητρα που αποθαρρύνουν την αδράνεια και ενθαρρύνουν τη συμμετοχή στην απασχόληση και σε προγράμματα απόκτησης νέων δεξιοτήτων ή της αναβάθμισης των υφιστάμενων δεξιοτήτων. Επιπλέον, μετά το ξέσπασμα του Covid-19, η ανθεκτικότητα στην αγορά εργασίας ενισχύεται από την καθιέρωση του βραχυπρόθεσμου προγράμματος Συνεργασία. Σε περιόδους κρίσεων, η Συνεργασία προστατεύει τις επιχειρήσεις από τις αρνητικές επιπτώσεις της χαμηλότερης ζήτησης και τις βοηθά στη διατήρηση του ανθρώπινου κεφαλαίου τους. Ταυτόχρονα παρέχει στους εργαζομένους ασφάλιση εισοδήματος και ασφάλιση κατά της ανεργίας.

Εκτός από την οικονομική ανθεκτικότητα, η πανδημία αποκάλυψε τις αδυναμίες στα εθνικά συστήματα υγείας. Η υγειονομική περίθαλψη στην Ελλάδα έχει επηρεαστεί σε μεγάλο βαθμό από την οικονομική κρίση και έχουν αποκαλυφθεί μακροχρόνια προβλήματα που επηρεάζουν την ποιότητα της παροχής υπηρεσιών υγείας.

Για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων, ο **Άξονας 3.3. Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του συστήματος υγείας** προωθεί ένα σύνολο διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων με στόχο την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας του εθνικού συστήματος υγείας, την επίτευξη ισότιμης πρόσβασης στις υπηρεσίες υγείας και τη διασφάλιση της οικονομικής βιωσιμότητας του συστήματος.

Τα κύρια δομικά στοιχεία του Άξονα περιλαμβάνουν τον επανασχεδιασμό του συστήματος υγείας μέσω αποτελεσματικών οργανωτικών μεταρρυθμίσεων, τη βελτιστοποίηση της χρήσης των χρηματοδοτικών πόρων και τη δημιουργία ενός ποιοτικού πλαισίου, τη μεταρρύθμιση του συστήματος πρωτοβάθμιας υγείας και τον επαναπροσανατολισμό των υπηρεσιών υγείας προς την πρόληψη και έγκαιρη διάγνωση των ασθενειών. Αυτοί οι στόχοι θα υποστηριχθούν από τον ψηφιακό μετασχηματισμό της υγείας, μαζί με την ανάπτυξη ενός συστήματος υγείας που θα επικεντρώνεται στον ασθενή και από επενδύσεις σε υποδομές υγείας. Συνολικά, ο Άξονας θα συμβάλει στην εξασφάλιση ισότιμης πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας υψηλής ποιότητας, στην αύξηση της αποτελεσματικότητας στην παροχή υπηρεσιών, στον ψηφιακό μετασχηματισμό των υπηρεσιών υγείας και στην οικονομική βιωσιμότητα του συστήματος υγειονομικής περίθαλψης.

1.3. Μετριάσιμος των οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεων της κρίσης

Η Ελλάδα αντιμετωπίζει επίσης την άμεση οικονομική και κοινωνική πρόκληση της κρίσης που επέφερε η πανδημία COVID-19.

Με την επιφύλαξη ότι η μακροοικονομική πρόβλεψη υπό αυτές τις συνθήκες είναι εγγενώς αβέβαιη, σύμφωνα με το (πιο πρόσφατο διαθέσιμο) μακροοικονομικό σενάριο του Προϋπολογισμού του 2021:

- Το ΑΕΠ αναμενεται να συρρικνωθεί κατά 10,5% το 2020 και να ανακάμψει κατά 4,8 % το 2021.
- Οι προαναφερθείσες επιπτώσεις θα επηρεάσουν επίσης αρνητικά το παραγωγικό κενό, και το πρωτογενές ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης που εκτιμάται σε -7,2% του ΑΕΠ το 2020 και -3,9% του ΑΕΠ το 2021.

Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας δίνει κυκλική ώθηση στην οικονομία με δύο τρόπους.

Πρώτον, έμμεσα: το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας επιτρέπει τη χρήση αντικυκλικής δημοσιονομικής πολιτικής - είτε μέσω της εύρυθμης λειτουργίας των αυτόματων σταθεροποιητών ή μέσω των μέτρων δημοσιονομικής στήριξης με χρήση της ρήτρας γενικής διαφυγής -στο αποκορύφωμα της κρίσης- με το να καθυστεράει, μέσω της μακροοικονομικής του επίδρασης, τις ανησυχίες αναφορικά με τη δημοσιονομική βιωσιμότητα και να προλαβαίνει μια πρόωρη δημοσιονομική συστολή.

Δεύτερον, άμεσα: εκτός από τις προαναφερθείσες επενδύσεις που αυξάνουν την ανθεκτικότητα και ενισχύουν τη συνοχή και τη χρήση των δανείων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας για την προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων, οι επιχορηγήσεις του θα χρηματοδοτήσουν ένα σύνολο ώριμων επενδύσεων υψηλού πολλαπλασιαστή σε υποδομές, πολλές από τις οποίες ενισχύουν επίσης την πράσινη μετάβαση. Αυτές περιλαμβάνουν:

Άξονας 1.1. – Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον: υποδομή δικτύων μεταφοράς και διανομής ηλεκτρικής ενέργειας

Άξονας 1.2 – Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση: αναβαθμίσεις δημόσιων και ιδιωτικών κτιρίων με σκοπό την αύξηση της ενεργειακής απόδοσής τους.

Άξονας 1.4 – Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και διατήρηση της βιοποικιλότητας: έργα για τη βελτίωση της διαχείρισης των υδάτων και της επεξεργασίας αποβλήτων.

Άξονας 4.6. - Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας: έργα μεταφορών και εφοδιαστικής αλυσίδας.

Άξονας 4.6. - Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας: Περιλαμβάνει την ενίσχυση βασικών τομέων της οικονομίας - στους οποίους η Ελλάδα έχει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα – και που επηρεάστηκαν δυσανάλογα από την πανδημία, δηλαδή: τον τουρισμό, τον πολιτισμό, την μεταποίηση και τον αγροτικό τομέα.

Από αυτή την άποψη, η ταχεία υλοποίηση των δημοσίων επενδύσεων είναι υψίστης σημασίας. Για τον λόγο αυτό ο τρίτος και τελευταίος στόχος του **Άξονα 4.2.**, είναι η ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των δημοσίων επενδύσεων. Αυτό περιλαμβάνει την ενίσχυση της ψηφιακής ικανότητας των αποκεντρωμένων μονάδων κρατικών ενισχύσεων, την επικαιροποίηση του νομικού πλαισίου για τις κρατικές ενισχύσεις, την εκπαίδευση του προσωπικού για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του δημόσιου συστήματος προμηθειών και την αναβάθμιση των πληροφοριακών συστημάτων για τις ηλεκτρονικές προμήθειες.

1.4. Υποστήριξη της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης

Υποστήριξη της πράσινης μετάβασης της χώρας

Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας συμβάλλει στην πράσινη μετάβαση της Ελλάδας αφιερώνοντας τουλάχιστον το 37% του εκτιμώμενου προϋπολογισμού στην επίτευξη των

κλιματικών στόχων. Αντανακλά επίσης τις στρατηγικές προτεραιότητες και τους ειδικούς κλιματικούς στόχους του Εθνικού Σχεδίου Ενέργειας και Κλίματος (ΕΣΕΚ).

Το Σχέδιο ενσωματώνει επίσης τις συστάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στο πλαίσιο της πρόσφατης αξιολόγησης του ελληνικού ΕΣΕΚ από τις υπηρεσίες της Επιτροπής σχετικά με τη χρήση του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας για την επίτευξη των ενεργειακών και κλιματικών στόχων το 2030 και έπειτα. Μαζί με τα εθνικά σχέδια της Ελλάδας για τη Διαχείριση Αποβλήτων, τη Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση των λιγνιτικών περιοχών, την Αναδάσωση, την Κυκλική Οικονομία και τη Βιοποικιλότητα, αποτελούν τη στρατηγική που στηρίζει τη συμβολή του Σχεδίου στην πράσινη μετάβαση.

Προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι βασικές προκλήσεις της χώρας και να υλοποιηθούν οι στρατηγικοί της στόχοι, οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις που περιλαμβάνονται στο σχέδιο με στόχο την επίτευξή τους, εξυπηρετούνται από τους ακόλουθους τέσσερις άξονες:

Άξονας 1.1 – Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον:

Η μετάβαση σε ένα νέο ενεργειακό μοντέλο χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα είναι υψηλής προτεραιότητας για την Ελλάδα. Τα φιλόδοξα σχέδια για το κλίμα και την ενέργεια περιλαμβάνουν τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, την αύξηση του μεριδίου ΑΠΕ στην ακαθάριστη τελική κατανάλωση ενέργειας και τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης σε σπίτια και επιχειρήσεις.

Ο στόχος του Άξονα είναι να συμβάλει στα σχέδια για το κλίμα και την ενέργεια, μέσω μιας δέσμης επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων που βελτιώνουν την ενεργειακή απόδοση, την αποθήκευση ενέργειας και ψηφιοποιούν την παρακολούθηση της κατανάλωσης ενέργειας, συμπεριλαμβανομένης της εφαρμογής έξυπνων αισθητήρων μέτρησης, ενισχύουν τις διασυνδέσεις με τα νησιά (μείωση του ενεργειακού κόστους και παύση της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας βάσει του πετρελαίου) και τις γειτονικές χώρες και αυξάνουν τη χωρητικότητα του δικτύου για να καταστεί δυνατή η διείσδυση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Επιπλέον, ο Άξονας εισάγει μεταρρυθμίσεις που διασφαλίζουν τη χρηματοοικονομική σταθερότητα και τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα του Εθνικού Λογαριασμού ΑΠΕ.

Τέλος, ο Άξονας προωθεί τον εθνικό στόχο της Ελλάδας για πλήρη κατάργηση του λιγνίτη έως το 2028 και σταδιακή κατάργηση της χρήσης ορυκτών καυσίμων για τη παραγωγή ενέργειας, εισάγοντας ταυτόχρονα ολοκληρωμένα μέτρα στήριξης, συμπεριλαμβανομένων μέτρων κοινωνικοοικονομικής και περιβαλλοντικής αποκατάστασης, για την ανάπλαση των περιοχών που πλήττονται, διασφαλίζοντας τη δίκαιη μετάβαση.

Άξονας 1.2. – Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση: Οι δράσεις προσαρμογής και περιορισμού των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής για το δομημένο περιβάλλον στην Ελλάδα είναι βασική προτεραιότητα. Ο Άξονας περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που προωθούν τόσο την ανακαίνιση όσο και την ενεργειακή αναβάθμιση των κτιρίων και την εφαρμογή του πολεοδομικού σχεδιασμού. Όσον αφορά στα κτίρια, ο Άξονας περιλαμβάνει επενδύσεις που στοχεύουν στην ανακαίνιση του υπάρχοντος κτιριακού αποθέματος, συμπεριλαμβανομένων κατοικιών, εμπορικών, βιομηχανικών και δημόσιων κτιρίων καθώς και κοινωνικών υποδομών. Όσον αφορά στον πολεοδομικό σχεδιασμό, περιλαμβάνονται μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που προωθούν τη βελτίωση του αστικού οικοσυστήματος μέσω της μεταρρύθμισης του πλαισίου πολεοδομικής πολιτικής και της προώθησης σχεδίων βιώσιμης ανάπτυξης.

Ο Άξονας θα συμβάλει άμεσα και έμμεσα στην ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας και στη δημιουργία νέων ευκαιριών απασχόλησης σε πολλούς τομείς. Παρέχοντας κίνητρα για ανακαίνιση ενέργειας, ο Άξονας ευνοεί την προσέλκυση βιώσιμων ιδιωτικών εισροών κεφαλαίων, τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και τη βιώσιμη ανάπτυξη πολλαπλών τομέων, προωθώντας παράλληλα την ανθεκτικότητα της ελληνικής οικονομίας. Οι σχετικές δράσεις θα επιτρέψουν επιπλέον την πράσινη μετάβαση και θα συμβάλλουν στους εθνικούς και κοινοτικούς στόχους για το κλίμα που συνδέονται με τη μείωση των

εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, καθώς και στη συνολική βελτίωση της ανθεκτικότητας στις κλιματικές αλλαγές στις πόλεις.

Άξονας 1.3. – Μετάβαση σε ένα πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών: Η μετάβαση σε ένα πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών αποτελεί βασική πρόκληση για την Ελλάδα. Αυτός ο Άξονας προωθεί καθαρότερα, εξυπνότερα και φθηνότερα μέσα μεταφοράς. Εισάγει μεταρρυθμίσεις που επιτρέπουν την εγκατάσταση και τη λειτουργία εξοπλισμού φόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων και προωθεί επενδύσεις που θα δημιουργήσουν την απαιτούμενη υποδομή σε πόλεις και άλλα δημόσια σημεία ενδιαφέροντος.

Η ηλεκτρική κινητικότητα συμβάλλει σημαντικά στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και ευνοεί τη διείσδυση ΑΠΕ στο ενεργειακό μείγμα. Εξυπηρετεί επίσης τρεις στόχους του «κανονισμού της ταξινόμησης της ΕΕ», δηλαδή τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής, τη μετάβαση σε μια κυκλική οικονομία, καθώς και την πρόληψη και τον έλεγχο της ρύπανσης. Επιπλέον, ο Άξονας προωθεί την ψηφιακή μετάβαση εισάγοντας το σχεδιασμό και την εφαρμογή νέων τεχνολογιών και υποστηρίζοντας την καινοτομία.

Άξονας 1.4. – Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και διατήρηση της βιοποικιλότητας: Η προώθηση ενός πλαισίου σύμφωνα με τις αρχές της κυκλικής οικονομίας και της βιώσιμης διαχείρισης αποβλήτων, της προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος και της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή αποτελούν την κύρια ουσία των προτεινόμενων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων. Σε αυτό το πλαίσιο, ο Άξονας περιλαμβάνει δύο ομάδες δράσεων, οι οποίες συμβάλλουν και στους έξι στόχους του «Κανονισμού ταξινόμησης της ΕΕ». Στο πρώτο σύνολο, οι προτεινόμενες δράσεις δημιουργούν ένα πλαίσιο για την ενίσχυση της αειφορίας στη διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος. Αυτό πρέπει να εφαρμοστεί μέσω της εισαγωγής μεταρρυθμίσεων που προωθούν τη βιώσιμη γεωργία και επιτρέπουν την αποτελεσματική χρήση των πόρων. Το δεύτερο σύνολο δράσεων επικεντρώνεται σε επενδύσεις που σχετίζονται με την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας από τις φυσικές καταστροφές και της αποκατάστασης των δασών. Έμφαση δίνεται επίσης στην αναβάθμιση των δυνατοτήτων που σχετίζονται με την πολιτική προστασία, με στόχο την αντιμετώπιση προκλήσεων που συνδέονται με την κλιματική αλλαγή, καθώς η Ελλάδα επηρεάζεται σημαντικά από την αυξανόμενη σοβαρότητα και τη συχνότητα των καταστροφών που σχετίζονται με το κλίμα.

Υποστήριξη της ψηφιακής μετάβασης της χώρας

Το «Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης & Ανθεκτικότητας» συμβάλλει στην ψηφιακή μετάβαση της Ελλάδας αντιστοιχίζοντας το 20% του εκτιμώμενου προϋπολογισμού σε ψηφιακούς στόχους. Αντανακλά πλήρως τους στόχους και το σχέδιο δράσης της «Εθνικής Στρατηγικής Ψηφιακού Μετασχηματισμού», η οποία ευθυγραμμίζεται με τις εξής τρεις βασικές κατευθύνσεις του «Ευρωπαϊκής Ψηφιακής Στρατηγικής» (“Shaping Europe’s digital future”):

(α) Τεχνολογία που υποστηρίζει τους ανθρώπους: η «Εθνική Στρατηγική Ψηφιακού Μετασχηματισμού» δίνει προτεραιότητα στη διαλειτουργικότητα των δημόσιων υπηρεσιών, αποσκοπώντας στη βέλτιστη λειτουργία τους προς όφελος των πολιτών και των επιχειρήσεων. Επίσης, δίνει έμφαση στην ευρεία διασυνδεσιμότητα που οδηγεί σε νέες θέσεις εργασίας και ανάπτυξη, προβλέποντας καλύτερες κινητές και σταθερές ευρυζωνικές συνδέσεις, καθώς και εξαιρετικά γρήγορη πρόσβαση στο Διαδίκτυο για πόλεις και αγροτικές περιοχές, και δημιουργεί τις κατάλληλες συνθήκες για ιδιωτικές επενδύσεις στην ψηφιακή ανταγωνιστικότητα. Τέλος, περιλαμβάνει εθνικές στρατηγικές για την ασφάλεια στον κυβερνοχώρο, την τεχνητή νοημοσύνη, την ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων και την ενίσχυση των γυναικών στην ψηφιακή εποχή.

(β) Μια δίκαιη και ανταγωνιστική οικονομία: η «Εθνική Στρατηγική Ψηφιακού Μετασχηματισμού» υποστηρίζει τον ψηφιακό μετασχηματισμό της ελληνικής οικονομίας ενεργοποιώντας τους

προαναφερθέντες βασικούς ψηφιακούς «καταλύτες» δηλαδή ψηφιακές δεξιότητες, ψηφιακές υποδομές, ψηφιακές υπηρεσίες κλπ. Για την ενίσχυση της ψηφιακής καινοτομίας, δημιουργεί ένα συντονιστικό οργανισμό (Κέντρο Ψηφιακής Καινοτομίας) και διεξάγει ευρεία άσκηση «χαρτογράφησης» (Digit-meter) των ψηφιακών αναγκών των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ).

(γ) Μια ανοιχτή, δημοκρατική και βιώσιμη κοινωνία: η πολιτική «ανοικτών δεδομένων» του Δημόσιου Τομέα, όπως περιλαμβάνεται στην «Εθνική Στρατηγική Ψηφιακού Μετασχηματισμού», αυξάνει τη διαθεσιμότητα «ανοικτών δεδομένων» και διευκολύνει τη χρήση τους λαμβάνοντας πλήρως υπόψη τους κανόνες για την προστασία των δεδομένων. Επίσης, η εν λόγω εθνική ψηφιακή στρατηγική προβλέπει δράσεις για διαφάνεια και ανοιχτή διακυβέρνηση, ενώ είναι συνεπής και με τις αρχές της «Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας», ιδίως μέσω της προβλεπόμενης ενσωμάτωσης των βασικών υποδομών πληροφορικής της Δημόσιας Διοίκησης σε μια κεντρική υποδομή κυβερνητικού υπολογιστικού νέφους (g-cloud).

Οι βασικές προκλήσεις που έχουν επισημανθεί και οι κυρίαρχοι στόχοι που έχουν τεθεί, καθώς και οι μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις για την επίτευξή τους, έχουν ομαδοποιηθεί στους ακόλουθους τρεις Άξονες που στοχεύουν στη βελτίωση της «ψηφιακής απόδοσης», όπως αξιολογείται από τα επιμέρους κριτήρια του «Ψηφιακού Οικονομικού και Κοινωνικού Δείκτη» (“Digital Economy and Society Index”, DESI):

Άξονας 2.1 - Συνδεσιμότητα για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, το κράτος: Η Ελλάδα κατατάσσεται τελευταία μεταξύ των χωρών της ΕΕ στα κριτήρια «Συνδεσιμότητας» του δείκτη DESI. Παρόλο που η Ελλάδα προχωρά με πολύ υψηλό ρυθμό στην εγκατάσταση γρήγορων ευρυζωνικών συνδέσεων, ρυθμό σημαντικά υψηλότερο συγκριτικά με το προηγούμενο έτος, παραμένει κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ. Οι δράσεις αυτού του Άξονα στοχεύουν να βοηθήσουν τη χώρα να καλύψει τα κενά στις διασυνδέσεις υψηλής ταχύτητας, να επιτύχει τους στόχους για συνδέσεις gigabit και να βελτιώσει την ψηφιακή της ανταγωνιστικότητα. Οι προτεινόμενες επενδύσεις διευκολύνουν την εγκατάσταση υποδομών οπτικών ινών και την ανάπτυξη δικτύων 5G, καλύπτοντας μεγάλους ελληνικούς αυτοκινητόδρομους, ενώ οι μεταρρυθμίσεις διασφαλίζουν τη μετάβαση σε γρήγορες ευρυζωνικές συνδέσεις και τεχνολογίες 5G. Η υλοποίηση των δράσεων αυτού του Άξονα θα έχει σημαντικές θετικές επιπτώσεις σε ολόκληρη την κοινωνία και την οικονομία, όπως δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, νέες και καλύτερες ευκαιρίες για τον βιομηχανικό τομέα, καθώς και υψηλότερη αποδοτικότητα και παραγωγικότητα τόσο για ιδιώτες όσο και για εταιρείες.

Άξονας 2.2 - Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους: Η Ελλάδα υστερεί στην αποδοτικότητα και αποτελεσματικότητα της δημόσιας διοίκησης και κατατάσσεται στην 27η θέση στην ΕΕ, με βάση τα κριτήρια των ‘Ψηφιακών Δημόσιων Υπηρεσιών’ του προαναφερθέντος ευρωπαϊκού δείκτη DESI. Σκοπός των δράσεων αυτού του Άξονα είναι ο εκσυγχρονισμός του ελληνικού δημόσιου τομέα, η άρση των υφιστάμενων ψηφιακών εμποδίων και η μείωση του διοικητικού φόρτου μέσω της χρήσης υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης. Επιπλέον, τα προτεινόμενα έργα θα ενισχύσουν την υπευθυνότητα και αξιοπιστία του κράτους, και θα διευκολύνουν την κοινωνική ένταξη και τις συνεργασίες, δημιουργώντας μια κουλτούρα δημόσιου τομέα που βασίζεται στα «δεδομένα» και διασφαλίζοντας συνεκτική, οριζόντια χρήση των ψηφιακών τεχνολογιών κατά τη διαμόρφωση και εκτέλεση πολιτικών. Τέλος, εκτός από τη βελτίωση ως προς τα κριτήρια των ‘Ψηφιακών Δημόσιων Υπηρεσιών’, οι προτεινόμενες επενδύσεις θα βελτιώσουν επίσης τη θέση της Ελλάδας ως προς τα κριτήρια της ‘Ενσωμάτωσης της Ψηφιακής Τεχνολογίας’ του δείκτη DESI. Η πλήρης εφαρμογή του προτεινόμενου Σχεδίου από όλους τους εμπλεκόμενους δημόσιους φορείς -κεντρικούς, περιφερειακούς και τοπικούς φορείς- οδηγεί σε ακόμα πιο σημαντικές βελτιώσεις στον τομέα της ψηφιακής δημόσιας διοίκησης.

Άξονας 2.3 - Ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων: Σύμφωνα και με το δείκτη DESI, η Ελλάδα διαθέτει μία από τις λιγότερο προηγμένες ψηφιακές οικονομίες στην ΕΕ, καθώς η συνολική κατάταξη της

Μέρος 1: Γενικοί Στόχοι και Συνοχή του Σχεδίου

Ελλάδας είναι 27η από τα 28 κράτη μέλη της ΕΕ. Οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις αυτού του Άξονα στοχεύουν στην αντιμετώπιση των βασικών προκλήσεων της ψηφιακής ένταξης, της επανεκπαίδευσης του εργατικού δυναμικού στο πλαίσιο ενός ψηφιακού περιβάλλοντος, της ενίσχυσης ψηφιακών δεξιοτήτων και της ψηφιακής επιχειρηματικότητας στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ). Η υλοποίηση των δράσεων αυτού του Άξονα, και το πλήρες φάσμα των ωφελειών που απορρέουν από την υιοθέτηση ψηφιακών τεχνολογιών από τις επιχειρήσεις, θα βελτιώσει σημαντικά τη θέση της χώρας ως προς τα κριτήρια για το 'Ανθρώπινο Κεφάλαιο', τη 'Χρήση Υπηρεσιών Διαδικτύου' και την 'Ενσωμάτωση της Ψηφιακής Τεχνολογίας' του δείκτη DESI (η Ελλάδα κατατάχθηκε 24^η το 2020 ως προς τα προαναφερθέντα κριτήρια).

Επιπλέον, η Εθνική Ψηφιακή Στρατηγική είναι συνεπής με τις αρχές της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, ιδίως μέσω της προβλεπόμενης ενοποίησης της υποδομής πληροφορικής της δημόσιας διοίκησης σε μια κεντρική υποδομή g-cloud.

2. Ευρωπαϊκές Εμβληματικές Πρωτοβουλίες η προώθηση των οποίων αποτελεί διακριτό στόχο του Ταμείου Ανθεκτικότητας και Ανάπτυξης

Εμβληματικές Πρωτοβουλίες	Εθνικό Βασικό Σενάριο	Επενδύσεις	Μεταρρυθμίσεις
Power Up (Συνεισφορά του Άξονα 1.1.)	<p>1. Αδυναμία διείσδυσης ΑΠΕ, λόγω της συμφόρησης/περιορισμένης δυναμικότητας του δικτύου</p> <p>2. Περιορισμένες εγκαταστάσεις ΑΠΕ στα κτίρια.</p> <p>3. Συστήματα τηλεθέρμανσης με καύση άνθρακα και νοικοκυριά που εκτίθενται σε ενεργειακή φτώχεια (περιοχές σε ενεργειακή μετάβαση)</p>	<p>1. Αναβάθμιση των υποδομών με σκοπό την αύξηση της διείσδυσης των ΑΠΕ στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και τη διασύνδεσή τους με τα συστήματα μεταφοράς και διανομής καθώς και με τα νησιά.</p> <p>2. Τοποθέτηση έξυπνων μετρητών ηλεκτρικής ενέργειας με σκοπό να ενισχυθεί ο ρόλος των καταναλωτών στις νέες αγορές ηλεκτρικής ενέργειας και να προωθηθεί η εγκατάσταση συστημάτων ΑΠΕ μικρής κλίμακας.</p> <p>3. Ενίσχυση και βελτίωση των συστημάτων τηλεθέρμανσης στις περιοχές που επηρεάζονται από την ενεργειακή μετάβαση.</p> <p>4. Προώθηση της πράσινης μετάβασης με την αντικατάσταση των πετρελαϊκών προϊόντων στη παραγωγή ενέργειας και την επέκταση του δικτύου του φυσικού αερίου.</p>	<p>Διασφάλιση της βιωσιμότητας του ειδικού λογαριασμού ΑΠΕ μέσω διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και με την αντιμετώπιση των επιπτώσεων πανδημίας Covid-19 στην ισορροπία του λογαριασμού</p> <p>(συνδέεται επίσης με τις τρέχουσες μεταρρυθμίσεις που δεν παρουσιάζονται στο πλαίσιο του NRRP και στοχεύουν στη βελτίωση της διαδικασίας αδειοδότησης των ΑΠΕ, του συστήματος αυτόματης κατανάλωσης ενέργειας από ΑΠΕ, της λειτουργία των ΑΠΕ στην αγορά ηλεκτρικής ενέργειας, καθώς και στην έγκριση των ρυθμιστικών σχεδίων ανάπτυξης δικτύου)</p>
Renovation (Συνεισφορά του Άξονα 1.2.)	<p><8000 ενεργειακές αναβαθμίσεις κατοικιών ετησίως εάν δεν υπάρξει πρόγραμμα χρηματοδότησης (δεν προβλέπεται εθνικό πρόγραμμα για την περίοδο 2021-2022)</p>	<p>Ολοκληρωμένη επενδυτική δραστηριότητα που αφορά την παροχή κινητήρων (επιχορήγηση και άτοκο δάνειο εάν το τελευταίο επιλέγεται από τα δικαιούχα νοικοκυριά) για την ενεργειακή αναβάθμιση κατοικιών.</p> <p>(συνδέεται επίσης με την πρωτοβουλία «Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον», καθώς προβλέπει την προώθηση του ρόλου των ενεργών καταναλωτών, μέσω της υποστήριξης για την εγκατάσταση ΑΠΕ, τη δημιουργία υποδομών αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας (μπαταρίες) και σταθμών φόρτισης για ηλεκτρικά οχήματα, καθώς και την αναβάθμιση των κατοικιών σε έξυπνα σπίτια, μέσω της εγκατάστασης έξυπνων συστημάτων διαχείρισης ενέργειας και συσκευών).</p> <p>Δράση που περιλαμβάνει μικτά χρηματοδοτικά εργαλεία για εταιρείες του δευτερογενούς και τριτογενούς τομέα, συμπεριλαμβανομένου του τουρισμού και ανεξάρτητα από το μέγεθός τους, με στόχο να βελτιωθεί η ενεργειακή τους απόδοση, να προωθηθεί η χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και να αναβαθμιστεί η ανταγωνιστική τους θέση επενδύοντας στην «πράσινη» ανάπτυξη.</p> <p>Επιμέρους μέτρο για την ενεργειακή ανακαίνιση δημοσίων κτιρίων μέσω της κινητοποίησης Εταιρειών Ενεργειακών Υπηρεσιών (ΕΕΥ).</p>	<p>(συνδέεται με τρέχουσες εθνικές μεταρρυθμίσεις που δεν παρουσιάζονται στο πλαίσιο του NRRP, όπως η πρόσφατα εγκριθείσα στρατηγική μακροπρόθεσμης αναβάθμισης του κτιριακού αποθέματος και η λειτουργία των ΕΕΥ στο δημόσιο τομέα μέσω συμβάσεων ενεργειακής απόδοσης)</p>
Recharge and Refuel (Contribution by Άξονα 1.3.)	<p>Μηδενικοί σταθμοί φόρτισης για ΗΟ σε κοινόχρηστους χώρους</p>	<p>Υποστήριξη της ανάπτυξης δικτύου δημόσιας φόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων, τόσο σε περιοχές που είναι αρμόδιες οι τοπικές αρχές όσο και σε σημεία ενδιαφέροντος για το αστικό και προαστιακό περιβάλλον.</p> <p>Ενίσχυση που παρέχεται σε νέες γραμμές παραγωγής και μονάδες E&A, που σχετίζονται με τον τομέα της ηλεκτροκίνησης και δημιουργούν προϊόντα ή προσφέρουν υπηρεσίες.</p>	<p>(συνδέεται με τις τρέχουσες εθνικές μεταρρυθμίσεις που δεν παρουσιάζονται στο πλαίσιο του NRRP, όπως η ΚΥΑ που εγκρίθηκε πρόσφατα για την εγκατάσταση σταθμών φόρτισης)</p>

<p>Connect (Συνεισφορά του Άξονα 2.1.)</p>	<p>Η Ελλάδα δεν έχει ακόμη εκχωρήσει ραδιοφάσμα για υπηρεσίες 5G. Υστερεί στην ανάπτυξη Δικτύων πολύ Υψηλής Χωρητικότητας (VHCN).</p>	<p>Δίκτυο οπτικών ινών: Προ-εγκατάσταση δομημένων καλωδιώσεων σε κτίρια προκειμένου να διευκολυνθεί η εγκατάσταση οπτικών ινών σε κάθε σπίτι (Fiber to the home).</p> <p>«Διάδρομοι» 5G: Ένα συνεργατικό δίκτυο διασυννοριακών «διαδρόμων» μεταξύ ευρωπαϊκών χωρών θα υποστηρίξει τη δημιουργία ενός καλύτερου περιβάλλοντος για τη δοκιμή, περαιτέρω ανάπτυξη και χρήση της τεχνολογίας 5G.</p> <p>Μικρο-δορυφόροι</p>	<p>Προσέλκυση επενδύσεων σε δίκτυα επόμενης γενιάς, προστατεύοντας παράλληλα τον ανταγωνισμό και τα δικαιώματα των καταναλωτών.</p> <p>Σύμφωνα με τις προτεραιότητες της Ενιαίας Ψηφιακής Αγοράς, τα σχολεία και οι εκπαιδευτικές εγκαταστάσεις θα είναι τα πρώτα κτίρια δημόσιου ενδιαφέροντος που θα προχωρήσουν στην «κοινωνία του Gigabit»</p>
<p>Modernise (Συνεισφορά των Άξόνων 2.2., 3.1., 3.2., 3.3., 3.4., 4.1., 4.2., 4.3.)</p>	<p>Ψηφιακές δημόσιες υπηρεσίες</p> <p>Ψηφιακός μετασχηματισμός σε διάφορους τομείς πολιτικής. Απαιτείται ένα ευρύτερο ανοιχτό κυβερνητικό πρόγραμμα που θα εμπλουτιστεί με νέες κυβερνητικές δεσμεύσεις, με οριζόντιους ρόλους σε διάφορους τομείς, και θα διέπεται από συνεργατική λογική.</p> <p>Κυβερνητικές πρωτοβουλίες «ανοικτών δεδομένων»</p> <p>Εθνικό Κεντρικό Μητρώο για «ανοικτά δεδομένα», data.gov.gr. 10.587 σύνολα δεδομένων έχουν ήδη δημοσιευτεί.</p> <p>Η ανάγκη ψηφιοποίησης των δημόσιων υπηρεσιών, μαζί με την ανάγκη για ασφαλείς ψηφιακές υποδομές μέσω ενίσχυσης της κυβερνοασφάλειας τόσο στον δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα, είναι επικρατική.</p> <p>Interoperability - Enhancement of digital infrastructure of the State</p> <p>Διαλειτουργικότητα - Ενίσχυση της ψηφιακής υποδομής του κράτους</p> <p>Μια βασική αδυναμία της Δημόσιας Διοίκησης είναι η ύπαρξη πολλών μητρώων μεταξύ των επιμέρους αρχών της, όπου</p>	<p>Ψηφιακές δημόσιες υπηρεσίες</p> <p>Ψηφιακός και διοικητικός μετασχηματισμός των Υπηρεσιών Μίας Στάσης της Δημόσιας Διοίκησης</p> <p>Simplex GR</p> <p>Κεντρικό Σύστημα Διαχείρισης Σχέσεων με Πελάτες (CRM) για τον Δημόσιο Τομέα</p> <p>Νέο σύστημα ηλεκτρονικών δημοσίων συμβάσεων</p> <p>ΚΕΠ – Plus</p> <p>Ηλεκτρονική Υγεία (Ψηφιακά Αρχεία Υγείας Ασθενών, Πρόγραμμα Θεραπείας Καρκίνου/Ηλεκτρονικής Υγείας, Τηλεϊατρική, Διαχείριση υλικού & εφοδιασμός Νοσοκομείου)</p> <p>Ηλεκτρονική Δικαιοσύνη (Ψηφιοποίηση κρίσιμων αρχείων του κράτους, διαλειτουργικότητα όλων των υποσυστημάτων – Διαχείριση Ψηφιακής Δίκης)</p> <p>Εκπαίδευση (Οπτικές Ίνες για το Σχολείο, Ψηφιακές Υπηρεσίες Ακαδημαϊκών Οργανισμών, Ψηφιακές Υπηρεσίες για τα Σχολεία (Myschool, e-me, e-Parents), Ψηφιοποίηση φυσικών αρχείων του Εθνικού Κέντρου Πληροφοριών Ακαδημαϊκής Αναγνώρισης (NARIC))</p> <p>Ανάπτυξη, Καινοτομία (Υπηρεσίες Μίας Στάσης για όλες τις νομικές μορφές επιχειρηματικότητας)</p> <p>Ενέργεια και Περιβάλλον (Δυναμικό σύστημα τιμολόγησης ενέργειας, Ψηφιακή βοήθεια για εξοικονόμηση ενέργειας ιδιωτικών και δημόσιων κτιρίων)</p> <p>Ψηφιακός μετασχηματισμός της ΑΑΔΕ (Ανάπτυξη νέου ολοκληρωμένου πληροφοριακού συστήματος φορολογίας, Υλοποίηση Πλαισίου Πολυετούς Στρατηγικού Σχεδιασμού (MASP) για τελωνειακές διαδικασίες)</p> <p>Εργασία και Κοινωνική Ασφάλιση (Ψηφιακή χορήγηση συντάξεων (πλατφόρμα ATLAS), Ψηφιακή καταγραφή του Χρόνου Εργασίας, Επέκταση του διαγνωστικού μηχανισμού των αναγκών της αγοράς εργασίας,</p>	<p>Πρωτοβουλίες Ανοικτής Διακυβέρνησης - Ανοικτά Δεδομένα</p> <p>Το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης θα συνεχίσει να συνεργάζεται με άλλους οργανισμούς για την προώθηση δράσεων διαφάνειας και ανοικτής διακυβέρνησης μέσω της ενεργής συμμετοχής του στην πρωτοβουλία Global Open Government Partnership (OGP) και σε άλλους οργανισμούς που δραστηριοποιούνται σε αυτόν τον τομέα. Το επικαιροποιημένο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ανοικτή Διακυβέρνηση θα υποβληθεί στην OGP τον Δεκέμβριο του 2020.</p> <p>Συγκέντρωση δεδομένων υψηλής αξίας ή δεδομένων δημόσιου σκοπού</p> <p>Άνοιγμα δεδομένων σε επιλεγμένες θεματικές περιοχές (π.χ. οικονομικά και επιχειρήσεις)</p> <p>Αποτελεσματική χρήση δημόσιων, επιχειρηματικών, επιστημονικών και προσωπικών δεδομένων σε μαζική κλίμακα</p> <p>Κλιμάκωση βασισμένη στους κύκλους ζωής των δεδομένων, ανά θεματική περιοχή (π.χ. υγεία, κινητικότητα, πολιτισμός, περιβάλλον)</p> <p>Λήψη μέτρων για τη διευκόλυνση της περαιτέρω χρήσης αυτών των δεδομένων</p> <p>Εφαρμογή κανόνων για την προστασία δεδομένων σύμφωνα με το πλαίσιο GDPR της ΕΕ</p> <p>Πρωτοβουλία “My Data”.</p> <p>Διαλειτουργικότητα - Ενίσχυση της ψηφιακής υποδομής του κράτους</p> <p>Επέκταση του Κέντρου Διαλειτουργικότητας (ΚΕΔ) στη Δημόσια Διοίκηση.</p> <p>Κατά το σχεδιασμό δημοσίων υπηρεσιών πρέπει να λαμβάνεται μέριμνα για διαλειτουργικότητα, ώστε να διασφαλίζεται η απρόσκοπτη λειτουργία των υπηρεσιών είτε σε επίπεδο οργανωτικό, είτε σε επίπεδο ενιαίας αγοράς, με βάση την ελεύθερη κυκλοφορία δεδομένων και ψηφιακών υπηρεσιών στην ΕΕ.</p> <p>ΣΥΖΕΥΞΙΣ II – 2^η φάση</p>

	<p>κάθε οντότητα δεν αναγνωρίζεται με μοναδικό τρόπο. Προκειμένου να διευκολυνθούν οι διαλειτουργικές ηλεκτρονικές υπηρεσίες σε όλο τον δημόσιο τομέα, απαιτείται η ενοποίηση των πολλαπλών μητρώων πολιτών.</p> <p>Κυβερνητικό υπολογιστικό νέφος (G-cloud)</p> <p>Μετά την έναρξη ισχύος του ν.4623 / 2019 και του ν.4727 / 2020, η ΓΓΠΣΔΔ είναι υπεύθυνη για την παροχή υπηρεσιών σχετικών με υποδομές (IaaS) και λογισμικό (SaaS) προς όλους σχεδόν τους δημόσιους οργανισμούς, των οποίων τα κεντρικά πληροφοριακά συστήματα πρέπει να μεταφερθούν σε ιδιωτικές, δημόσιες ή υβριδικές υποδομές υπολογιστικού νέφους που διαχειρίζεται η ΓΓΠΣΔΔ.</p> <p>Απουσία στρατηγικού και επιχειρησιακού σχεδίου για την τεχνητή νοημοσύνη, απαραίτητου για τον καθορισμό του οράματος και την ευθυγράμμιση των στόχων με τη αντίστοιχη στρατηγική της ΕΕ.</p>	<p>Ψηφιακός Μετασχηματισμός ΟΠΕΚΑ, Λίστες Ενιαίου Κωδικού Κοινωνικών Ασφαλίσεων και Αναμόρφωση Ενιαίας Ροής για τα Δεδομένα Απασχόλησης και Κοινωνικών Ασφαλίσεων)</p> <p>Αγροτική ανάπτυξη (Ανάπτυξη πλατφόρμας για την ανιχνευσιμότητα των αγροτικών προϊόντων, ψηφιοποίηση του αγροτικού τομέα (ευφυής καλλιέργεια)</p> <p>Έξυπνες πόλεις και ψηφιακός μετασχηματισμός των Δήμων</p> <p>Δημόσια διοίκηση και υπηρεσίες που προσφέρονται σε επιχειρήσεις και πολίτες (Ψηφιακός μετασχηματισμός και διοικητική μεταρρύθμιση περιφερειακών και τοπικών κυβερνητικών φορέων, απομακρυσμένη (τηλε) εργασία στον δημόσιο τομέα)</p> <p>Πολιτισμός και Τουρισμός (Ψηφιακός Μετασχηματισμός του Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού, Προώθηση πολιτιστικών εκθεμάτων με Επαυξημένη και Εικονική Πραγματικότητα για Μουσεία και Τουρισμό)</p> <p>Ψηφιακά Μητρώα (Αθλητικά Μητρώα, Μητρώο Επιχειρήσεων-Δεύτερη Φάση, Τουριστικό Μητρώο e-MHTE)</p> <p>Ψηφιακός μετασχηματισμός του συστήματος κοινωνικής προστασίας</p>	<p>Υποδομές πληροφορικής ως Υπηρεσία (IaaS) από πλευράς δημόσιου τομέα</p> <p>Κυβερνητικό υπολογιστικό νέφος (G-cloud)</p> <p>Προκειμένου να μειωθεί η ποικιλομορφία των μικρών / μεσαίων / μεγάλων κέντρων δεδομένων σε όλη τη δημόσια διοίκηση, η οποία οδηγεί σε αύξηση της κατανάλωσης ενέργειας, θα δημιουργηθεί μια κεντρική υποδομή κυβερνητικού υπολογιστικού νέφους (g-cloud) και όλα τα υπάρχοντα και νέα κεντρικά πληροφοριακά συστήματα θα ενσωματωθούν σε αυτή την ενιαία υποδομή. Σε αυτήν την κατεύθυνση, οι δημόσιες αρχές δεν θα είναι σε θέση να προμηθεύονται νέες κεντρικές υποδομές πληροφορικής και άδειες λογισμικού συστήματος (systems software) για τα κεντρικά τους συστήματα, καθώς το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης θα φιλοξενήσει τα πληροφοριακά συστήματα τους και θα συνάψει κυβερνητικές συμφωνίες με βασικούς δημόσιους προμηθευτές ώστε να μειώσει το αντίστοιχο κόστος προμήθειας και συντήρησης.</p> <p>Κυβερνοασφάλεια</p> <p>Ανάπτυξη πλαισίου για την κυβερνοασφάλεια</p> <p>Κρίσιμη ανθεκτικότητα για τις υποδομές, απαιτήσεις ασφάλειας στον κυβερνοχώρο και σύγχρονες τεχνολογίες.</p> <p>Ενίσχυση της ανθεκτικότητας στον κυβερνοχώρο.</p> <p>Βελτιστοποίηση της διαχείρισης περιστατικών παραβίασης της κυβερνοασφάλειας, αντιμετώπιση του εγκλήματος στον κυβερνοχώρο.</p>
<p>Scale-up (Συνεισφορά του Άξονα 2.3.)</p>	<p>Ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων</p> <p>Διάφορες και κατακερματισμένες δράσεις που προωθούν την καινοτομία, αλλά στερούνται ενιαίας, κεντρικής υποστήριξης.</p> <p>Απουσία διαγνωστικού μηχανισμού αξιολόγησης της ψηφιοποίησης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (MME).</p> <p>Τεχνητή Νοημοσύνη</p> <p>Απουσία στρατηγικού και επιχειρησιακού σχεδίου για την</p>	<p>Ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων</p> <p>Ψηφιακός Μετρητής: Ανάπτυξη ψηφιακού διαδικτυακού εργαλείου για την αξιολόγηση του βαθμού ψηφιακής ωριμότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Αυτό το εργαλείο θα παρέχει ένα δομημένο ερωτηματολόγιο για την αξιολόγηση της ψηφιακής ωριμότητας μιας εταιρείας και θα εντοπίζει πιθανούς τομείς προόδου.</p> <p>Κέντρο Ψηφιακής Καινοτομίας:</p> <p>Ψηφιακή Καινοτομία του Δημόσιου Τομέα, μέσω της υποστήριξης πρωτοβουλιών «Ανοικτής Καινοτομίας» που συνδέουν δημόσιες επιχειρήσεις, μικρές επιχειρήσεις, νεοσύστατες επιχειρήσεις και τον ερευνητικό / ακαδημαϊκό χώρο με σκοπό να αναπτύξουν ψηφιακές καινοτομίες.</p>	<p>Τεχνητή νοημοσύνη</p> <p>Η υποδομή για την Τεχνητή Νοημοσύνη (TN) θα περιλαμβάνει όλες τις προϋποθέσεις για την ανάπτυξη ενός ισχυρού οικοσυστήματος TN στην Ελλάδα.</p> <p>Προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας σε συγκεκριμένους τομείς προτεραιότητας.</p> <p>Η εθνική στρατηγική για την TN θα προβλέπει πλεονεκτήματα και όφελος για όλους τους Έλληνες πολίτες χωρίς να αποκλείει οποιονδήποτε. Ταυτόχρονα, πιθανά ηθικά ζητήματα θα εξεταστούν σοβαρά και θα αντιμετωπιστούν, ώστε να υπάρξει ελαχιστοποίηση τυχόν αρνητικών επιπτώσεων λόγω της TN.</p>

	<p>τεχνητή νοημοσύνη, απαραίτητου για τον καθορισμό του οράματος και την ευθυγράμμιση των στόχων με τη αντίστοιχη στρατηγική της ΕΕ.</p>	<p>Ψηφιακός Μετασχηματισμός της Οικονομίας, μέσω της ανάπτυξης και παρακολούθησης του δικτύου Ψηφιακών Κέντρων Καινοτομίας.</p> <p>Πρώθηση νοοτροπίας Ψηφιακής Καινοτομίας σε νεοσύστατες επιχειρήσεις, δημόσιους φορείς και το ευρύ κοινό, καθώς και πρώθηση και επιτάχυνση της δημιουργίας του Ελληνικού Οικοσυστήματος Καινοτομίας, και της διασύνδεσής του με το παγκόσμιο.</p> <p>Ψηφιακές εφαρμογές για τη βελτίωση της Επιχειρηματικότητας, των Υποδομών και του Περιβάλλοντος:</p> <p>Μέτρηση και παρακολούθηση των ατμοσφαιρικών ρύπων και της θαλάσσιας ρύπανσης για τη βελτιστοποίηση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος και των ψηφιακών περιβαλλοντικών επιθεωρήσεων</p> <p>Ηλεκτρονικά διόδια και συστήματα παρακολούθησης οχημάτων. Αναβάθμιση τηλεπικοινωνιακής υποδομής ΟΣΕ.</p> <p>Ψηφιακός μετασχηματισμός των δημόσιων παρόχων υπηρεσιών.</p>	<p>Πρώθηση της ικανότητας των ελληνικών επιχειρήσεων (ιδίως των νεοσύστατων) να αναπτύσσουν και να εξάγουν παγκοσμίως ανταγωνιστικά προϊόντα και υπηρεσίες ΤΝ.</p> <p>Βελτίωση της αποτελεσματικότητας των δημόσιων υπηρεσιών που θα μπορούσαν να αξιοποιήσουν τις πρόσφατες ιστορίες επιτυχίας σχετικά με την ανάπτυξη των υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης.</p>
<p>Reskill and upskill (Συνεισφορά των Αξόνων 2.2., 2.3., 3.1., 3.2., 3.4., 4.3.)</p>	<p>Ψηφιακές δεξιότητες</p> <p>Η Ελλάδα έχει πολύ χαμηλότερη επίδοση από το μέσο όρο της ΕΕ αναφορικά με το ανθρώπινο κεφάλαιο. Το 2019, το 51% των ατόμων μεταξύ 16 και 74 είχαν τουλάχιστον βασικές ψηφιακές δεξιότητες (58% στην ΕΕ), αύξηση 5 ποσοστιαίων μονάδων σε ένα έτος, πολύ πάνω από τη μέση αύξηση 1 ποσοστιαίας μονάδας στην ΕΕ. Το ποσοστό των ατόμων με τουλάχιστον βασικές δεξιότητες λογισμικού αυξάνεται επίσης ικανοποιητικά, από 52% το 2018 σε 56% το 2019, ταχύτερα αυξανόμενο από τον μέσο όρο της ΕΕ. Το μερίδιο των ειδικών στις ΤΠΕ στη συνολική απασχόληση συνεχίζει να βελτιώνεται με τον ίδιο ρυθμό τα τελευταία τρία χρόνια, αλλά παραμένει χαμηλό (1,8%) σε σύγκριση με τον μέσο όρο της ΕΕ στο 3,9%.</p> <p>Γυναίκες και ψηφιακές δεξιότητες</p> <p>Το μερίδιο των γυναικών ειδικών στις ΤΠΕ στη συνολική απασχόληση των γυναικών</p>	<p>Ψηφιακές Δεξιότητες</p> <p>Ψηφιακά συστήματα και εργαλεία, εργαστηριακός εξοπλισμός για μονάδες Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και μονάδες του ΟΑΕΔ και αναβάθμιση κτιριακών υποδομών.</p> <p>Ψηφιακός μετασχηματισμός και ψηφιοποίηση της εκπαίδευσης μέσω ανάπτυξης ψηφιακού περιεχομένου και εργαλείων, ψηφιακού εξοπλισμού και επαγγελματικής εξέλιξης εκπαιδευτικών στα σχολεία.</p> <p>Ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων στην υποχρεωτική και δευτεροβάθμια εκπαίδευση.</p> <p>Ψηφιακές δεξιότητες στην τριτοβάθμια και στην μεταπτυχιακή εκπαίδευση.</p> <p>Ψηφιακές δεξιότητες στο Δημόσιο Τομέα.</p> <p>Ψηφιακή ιθαγένεια, βασικές και προηγμένες ψηφιακές δεξιότητες.</p> <p>Ψηφιακές δεξιότητες για την επιχειρηματικότητα και την καινοτομία.</p> <p>Ψηφιακές δεξιότητες ατόμων που εργάζονται σε φορείς κοινής ωφελείας</p>	<p>Ψηφιακές Δεξιότητες</p> <p>Η ενίσχυση του συστήματος μαθητείας θα αναθεωρήσει, θα εκσυγχρονίσει και θα ευθυγραμμίσει τα προγράμματα σπουδών για τα σχολεία μαθητείας με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, προκειμένου να αυξηθεί το επίπεδο των δεξιοτήτων που παρέχονται στους μαθητευόμενους (συμπεριλαμβανομένων των ψηφιακών δεξιοτήτων).</p> <p>Η εξειδίκευση, απόκτηση νέων δεξιοτήτων και η αναβάθμιση των υφιστάμενων του εργατικού δυναμικού θα υλοποιηθεί μέσα από ένα νέο πλαίσιο για την επαγγελματική κατάρτιση, με στοχευμένα προγράμματα επαναπροσδιορισμού (συμπεριλαμβανομένων των ψηφιακών δεξιοτήτων) που στοχεύουν να συμβάλλουν σημαντικά στην αποτελεσματικότερη, χωρίς αποκλεισμούς και ανθεκτική αγορά εργασίας</p> <p>Η αναβάθμιση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης για τους νέους θα συμβάλει στη μείωση του σημαντικού χάσματος μεταξύ των ψηφιακών δεξιοτήτων που απαιτούνται από τους εργοδότες και εκείνων που προσφέρουν οι αιτούντες εργασία, αυξάνοντας την ποιότητα και τη συνάφεια με την αγορά.</p> <p>Η ανάπτυξη της καινοτομίας και της αριστείας στα Πανεπιστήμια θα ενισχύσει την επίδοση των ελληνικών πανεπιστημίων στην έρευνα και την ποιότητα της εκπαίδευσης που προσφέρεται στους φοιτητές, συμπεριλαμβανομένης της συνάφειας με την αγορά εργασίας και των ψηφιακών δεξιοτήτων</p> <p>Γυναίκες και Ψηφιακές Δεξιότητες</p>

Μέρος 1: Γενικοί Στόχοι και Συνοχή του Σχεδίου

	παραμένει πολύ χαμηλό στο 0,5% σε σύγκριση με τον μέσο όρο της ΕΕ (1,4%), αν και αυξήθηκε ελαφρώς κατά 0,1%.		<p>Συνεχής βελτίωση των μηχανισμών παρακολούθησης σχετικά με την εξέλιξη της απόδοσης των γυναικών και την πραγματική συμμετοχή στην ψηφιακή οικονομία και την κοινωνία.</p> <p>Πρώθηση μεγαλύτερης ισορροπίας στη σύνθεση, όπου είναι δυνατόν, ανδρών και γυναικών σε εθνικούς και ευρωπαϊκούς φορείς, συμβούλια και επιτροπές που ασχολούνται με ψηφιακά θέματα.</p> <p>Εφαρμογή μιας εθνικής διατομεακής στρατηγικής βάσει στόχων για τα κορίτσια και τις γυναίκες ή την ενσωμάτωση του σκέλους Women-in-Digital σε σχετικές υφιστάμενες εθνικές στρατηγικές.</p>
--	--	--	--

3. Σύνδεση με το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο

Οι ειδικές ανά χώρα συστάσεις (country-specific recommendations, CSRs) του 2019 και 2020 προτρέπουν τη χώρα να συνεχίσει να εργάζεται στην υλοποίηση μεταρρυθμίσεων σύμφωνα με τις δεσμεύσεις της ενισχυμένης εποπτείας που αναλήφθηκαν στο πλαίσιο της Ευρωομάδας στις 22 Ιουνίου 2018. Οι δεσμεύσεις αυτές, συμπεριλαμβανομένων των δεσμεύσεων που αναλήφθηκαν τον Μάιο του 2020 και που περιέχονται στο Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας είναι:

- Βελτίωση και εκσυγχρονισμός του πλαισίου για το ατομικό εργατικό δίκαιο (Άξονας 3.1.)
- Νέο πλαίσιο Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Άξονας 3.2.)
- Μεταρρύθμιση του πρωτοβάθμιου συστήματος υγειονομικής περίθαλψης και της ηλεκτρονικής υγείας - συμπεριλαμβανομένου ενός ηλεκτρονικού ιατρικού μητρώου και της τηλεϊατρικής (Άξονας 3.3.)
- Υλοποίηση σε εθνικό επίπεδο του υπολογισμού του φόρου ακίνητης περιουσίας βάσει των αγοραίων αξιών και υπολογισμός του ΕΝΦΙΑ και άλλων φόρων σύμφωνα με τις αξίες της αγοράς (Άξονας 4.1.)
- Εφαρμογή της ηλεκτρονικής κατάθεσης νομικών εγγράφων, ολοκλήρωση της φάσης II της θέσπισης του συστήματος ηλεκτρονικής δικαιοσύνης (ΟΣΔΥ-ΠΠ) και της υπηρεσίας "JustStat" για συλλογή και επεξεργασία δεδομένων (Άξονας 4.3.)
- Εφαρμογή μεταρρυθμίσεων που αποσκοπούν στην αποκατάσταση της υγείας του τραπεζικού συστήματος, συμπεριλαμβανομένων των προσπαθειών εξυγίανσης των μη εξυπηρετούμενων δανείων, διασφαλίζοντας τη συνεχή αποτελεσματικότητα του σχετικού νομικού πλαισίου (Άξονας 4.4.)
- Ολοκλήρωση της μεταρρύθμισης της αδειοδότησης επενδύσεων, με την ολοκλήρωση της απλοποίησης των διαδικασιών στους συμφωνημένους υπόλοιπους τομείς και τη νομοθεσία επιθεώρησης και με την ανάπτυξη των σχετικών συστημάτων ΤΠΕ (Άξονας 4.7.)

Επιπλέον, το **CSR 3 του 2020** συστήνει στη χώρα να επισπεύσει ώριμα έργα δημοσίων επενδύσεων και να προωθήσει τις ιδιωτικές επενδύσεις για τη στήριξη της οικονομικής ανάκαμψης. Μαζί με το **CSR 2 του 2019**, συστήνουν η Ελλάδα να επικεντρωθεί στις επενδύσεις στις παρακάτω περιοχές που καλύπτονται στο σύνολό τους από τους ακόλουθους άξονες:

- Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και έργα διασύνδεσης, και γενικά καθαρή και αποδοτική παραγωγή και χρήση ενέργειας (Άξονας 1.1.)
- Αποδοτική χρήση ενέργειας σε κτίρια και ανάπλαση αστικών περιοχών (Άξονας 1.2.)
- Ασφαλείς και βιώσιμες μεταφορές και εφοδιαστική (logistics) (Άξονες 1.3., 4.6.)
- Περιβαλλοντική προστασία (Άξονας 1.4.)
- Ψηφιακές υποδομές πολύ υψηλής χωρητικότητας (Άξονας 2.1.)
- Αποτελεσματικότητα και ψηφιοποίηση της δημόσιας διοίκησης (Άξονας 2.2.)
- Ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων (Άξονας 2.3.)
- Απασχολησιμότητα (Άξονας 3.1.). Οι επενδύσεις στον Άξονα αυτό ευθυγραμμίζονται επίσης με το **CSR 2 του 2020**, που καλεί την Ελλάδα να μετριάσει τις επιπτώσεις της κρίσης λόγω της νόσου COVID-19 στην απασχόληση και την κοινωνία, μεταξύ άλλων με την εφαρμογή μέτρων όπως τα συστήματα μειωμένου ωραρίου εργασίας (short-time work schemes, ΣΥΝ-ΕΡΓΑΣΙΑ) και με τη διασφάλιση αποτελεσματικής στήριξης της ενεργού συμμετοχής στον εργασιακό βίο.
- Εκπαίδευση και δεξιότητες, συμπεριλαμβανομένων και των ψηφιακών (Άξονας 3.2.)

Μέρος 1: Γενικοί Στόχοι και Συνοχή του Σχεδίου

- Υγεία (Άξονας 3.3.). Οι επενδύσεις στον Άξονα αυτό ευθυγραμμίζονται με το **CSR 1 του 2020**, και συγκεκριμένα το μέρος που καλεί τη χώρα να ενισχύσει την ανθεκτικότητα του συστήματος υγείας και να εξασφαλίσει επαρκή και ισότιμη πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη.
- Έρευνα και ανάπτυξη (Άξονας 4.5.)

Τέλος, η πολιτική επενδύσεων λαμβάνει υπόψη της τις περιφερειακές ανισότητες και την ανάγκη να διασφαλιστεί η κοινωνική συνοχή σύμφωνα με το **CSR 2 2019**, και τα οποία συμπεριλαμβάνονται στα παρακάτω:

- Διασφάλιση ίσης μετάβασης σε περιοχές που ο λιγνίτης θα καταργηθεί σταδιακά (Άξονας 1.1.)
- Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές (Άξονας 3.4.).

Τα υπόλοιπα τμήματα του 2020 CSR, ειδικότερα:

- **CSR 1 – 2020:** Να λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα, σύμφωνα με τη γενική ρήτρα διαφυγής του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, για την αποτελεσματική αντιμετώπιση της πανδημίας COVID-19, την ενίσχυση της οικονομίας και τη στήριξη της επακόλουθης ανάκαμψης...
- **CSR 3 – 2020:** Να εφαρμόσει ταχέως μέτρα για την παροχή ρευστότητας και τη συνεχή ροή πιστώσεων και λουπής χρηματοδότησης προς την οικονομία, με ιδιαίτερη έμφαση στις ΜμΕ που πλήττονται περισσότερο από την κρίση...

καλύπτονται από τα φορολογικά μέτρα και τα μέτρα στήριξης ρευστότητας, καθώς και από τα συστήματα εγγύησης ρευστότητας που η κυβέρνηση εισήγαγε για να μετριάσει τον αντίκτυπο της κρίσης. Κάποια από αυτά τα μέτρα καλύπτονται ήδη από χρηματοδότηση της ΕΕ και συγκεκριμένα από το πρόγραμμα SURE, τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία και τα μέτρα Coronavirus Response Investment Initiative (CRII) και CRII+.

Μέρος 2

Συνοπτική περιγραφή των μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων

Άξονας 1.1: Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον

Σύνοψη

Περιοχές πολιτικής/τομέας: Αγορά ενέργειας, Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΑΠΕ), διασυνδέσεις ηλεκτρικής ενέργειας (μετάδοση και διανομή), ασφάλεια ενεργειακού εφοδιασμού, κλιματική αλλαγή.

Στόχος: Ο άξονας προωθεί την πράσινη μετάβαση, με στόχο την αύξηση του μεριδίου των ΑΠΕ στην ακαθάριστη τελική κατανάλωση ενέργειας, τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης και τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις προωθούν την απολιγνιτοποίηση και την πλήρη κατάργηση των ορυκτών καυσίμων στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, ενώ συμβάλουν στους στόχους του EU Taxonomy Regulation σχετικά με τη μείωση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής και την πρόληψη και τον έλεγχο της μόλυνσης του περιβάλλοντος. Επιπλέον, οι προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις, συμβάλλουν στην ενεργειακή ασφάλεια της Ελλάδας και της ευρύτερης περιοχής, διαφοροποιώντας τις πηγές ενεργειακού εφοδιασμού και περιορίζοντας τις ευπάθειες των υποδομών διασύνδεσης της χώρας, ενώ παράλληλα δημιουργούν νέες θέσεις εργασίας.

Περίληψη: Η μετάβαση σε ένα νέο ενεργειακό μοντέλο, χαμηλής παραγωγής εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα αποτελεί βασική προτεραιότητα για την Ελλάδα. Τα φιλόδοξα σχέδια για το κλίμα και την ενέργεια περιλαμβάνουν τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, την αύξηση του μεριδίου ΑΠΕ στην ακαθάριστη τελική κατανάλωση ενέργειας και τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης σε σπίτια και επιχειρήσεις. Ο στόχος του άξονα είναι να συμβάλει στα σχέδια για το κλίμα και την ενέργεια, μέσω μιας δέσμης επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων που βελτιώνουν την ενεργειακή απόδοση και ψηφιοποιούν την ηλεκτρονική παρακολούθηση της κατανάλωσης ενέργειας. Οι δράσεις περιλαμβάνουν την εγκατάσταση έξυπνων μετρητών, τη διασύνδεση του δικτύου με τα νησιά (μειώνοντας το ενεργειακό κόστος και τη παραγωγή ενέργειας με βάση τα ορυκτά καύσιμα), την ενίσχυση της χωρητικότητας του δικτύου και της λειτουργίας του για να επιτρέψει τη διείσδυση των ΑΠΕ καθώς και τη δημιουργία υποδομών για την αποθήκευση ενέργειας που παράγεται από ΑΠΕ, ώστε να ενισχυθεί η ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού και να βελτιστοποιηθεί η λειτουργία της αγοράς ενέργειας. Επιπλέον, ο άξονας εισάγει μεταρρυθμίσεις που διασφαλίζουν τη χρηματοοικονομική σταθερότητα και τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα του λογαριασμού ΑΠΕ, μέσω του οποίου αμείβονται οι παραγωγοί ενέργειας ΑΠΕ. Τέλος, ο άξονας προωθεί τον εθνικό στόχο της Ελλάδας για πλήρη απολιγνιτοποίηση έως το 2028 και σταδιακή κατάργηση της χρήσης ορυκτών καυσίμων, ενώ εισαγάγει ολοκληρωμένα μέτρα στήριξης, συμπεριλαμβανομένων μέτρων κοινωνικοοικονομικής και περιβαλλοντικής αποκατάστασης, για την ανάπλαση των περιοχών που πλήττονται από την απολιγνιτοποίηση, διασφαλίζοντας τη δίκαιη μετάβαση.

Σύνδεση με European Flagship: 'Power Up'

Άξονας 1.2: Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση

Σύνοψη

Περιοχές πολιτικής/τομέας: Ενεργειακή απόδοση, ανακαίνιση κτιρίων, κατασκευή/στέγαση, κλιματική πολιτική, κοινωνική πολιτική, αποδοτική χρήση φυσικών πόρων, κυκλική οικονομία, αναβάθμιση αστικών περιοχών.

Στόχος: Οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις του συγκεκριμένου άξονα συνδέονται με τη μείωση των εκπομπών CO₂ και την κλιματική «ουδετερότητα» των αστικών περιοχών, καθώς και με τους στόχους που σχετίζονται με τη προσαρμογή των πόλεων και των κτιρίων στη κλιματική αλλαγή. Οι δράσεις που περιλαμβάνονται στον άξονα παρέχουν κίνητρα για την ανακαίνιση και την ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων, με στόχο την αναγέννηση αστικών περιοχών, την προσέλκυση ιδιωτικών επενδύσεων και τον περιορισμό της ενεργειακής φτώχειας. Τέλος, οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις του άξονα προωθούν την ανάκαμψη, την ευημερία και την ανθεκτικότητα της ελληνικής οικονομίας, προωθώντας επενδύσεις στον κατασκευαστικό τομέα, τη βιομηχανία και το αστικό περιβάλλον. Οι δράσεις θα δημιουργήσουν νέες θέσεις εργασίας, συμπεριλαμβανομένων θέσεων εργασίας για νέους ή/και ανειδίκευτους εργάτες και θα συμβάλλει θετικά στο ΑΕΠ της χώρας.

Περίληψη: Η αναβάθμιση της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων στην Ελλάδα, με σκοπό την προσαρμογή και το περιορισμό των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής, είναι βασική προτεραιότητα για τη χώρα. Ο άξονας περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που προωθούν τόσο την ανακαίνιση όσο και την ενεργειακή αναβάθμιση των κτιρίων, καθώς και την μεταρρύθμιση του πολεοδομικού σχεδιασμού. Σχετικά με τα κτίρια, ο άξονας περιλαμβάνει επενδύσεις που στοχεύουν στην ανακαίνιση των υφιστάμενων κτιρίων, συμπεριλαμβανομένων κατοικιών, εμπορικών, βιομηχανικών και δημόσιων κτιρίων καθώς και κοινωνικών υποδομών. Σχετικά με τον πολεοδομικό σχεδιασμό, περιλαμβάνονται μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που προωθούν τη βελτίωση του αστικού οικοσυστήματος μέσω της μεταρρύθμισης του πλαισίου πολεοδομικής πολιτικής και τη προώθηση επενδύσεων που στοχεύουν στη βιώσιμη ανάπτυξη.

Οι δράσεις που περιλαμβάνονται στον άξονα θα συμβάλλουν άμεσα και έμμεσα στην ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας και στη δημιουργία νέων ευκαιριών απασχόλησης σε πολλαπλούς τομείς. Η παροχή κινήτρων για την ενεργειακή αναβάθμιση των κτιρίων ευνοεί την προσέλκυση επενδύσεων, τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και τη βιώσιμη ανάπτυξη, ενώ παράλληλα ενισχύει την ανθεκτικότητα της ελληνικής οικονομίας. Παράλληλα, οι σχετικές δράσεις προωθούν την πράσινη μετάβαση και συμβάλλουν στους εθνικούς και κοινοτικούς στόχους για το κλίμα που συνδέονται με τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, καθώς και στη συνολική βελτίωση της ανθεκτικότητας των πόλεων στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής.

Σύνδεση με European Flagship: 'Renovate'

Άξονας 1.3: Μετάβαση σε ένα πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών

Σύνοψη

Περιοχές πολιτικής/ τομέας: Αστική κινητικότητα και μεταφορές

Στόχος: Ο κύριος στόχος των επενδύσεων που περιλαμβάνονται στο συγκεκριμένο άξονα είναι η προώθηση της πράσινης μετάβασης, με στόχο τον συντονισμό δράσεων που αποσκοπούν στη πράσινη, έξυπνη, ασφαλέστερη και δίκαιη αστική κινητικότητα. Ο στόχος αυτός ευθυγραμμίζεται και αποτελεί μέρος των σχεδίων βιώσιμης αστικής κινητικότητας και της εθνικής στρατηγικής για την αειφόρο κινητικότητα (όπως απεικονίζεται στο Εθνικό Σχέδιο Ενέργειας και Κλίματος-NECP). Οι σχετικές επενδύσεις, οι οποίες αποσκοπούν στη βελτίωση του τομέα των μεταφορών μέσω της ηλεκτροκίνησης, αναμένεται να συμβάλλουν σημαντικά στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Επιπλέον, ο άξονας συμβάλλει στην ανάκαμψη, την ευημερία και την ανθεκτικότητα της ελληνικής οικονομίας μέσω της ενίσχυσης των νέων τεχνολογιών στους τομείς της κατασκευής, της διαχείρισης έργων, της παραγωγής βιομηχανικών προϊόντων και των υπηρεσιών, συμβάλλοντας στη μείωση της ανεργίας των νέων και δημιουργώντας ευκαιρίες απασχόλησης για ανθρώπινο δυναμικό υψηλής ειδίκευσης.

Περίληψη: Η μετάβαση σε ένα πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών αποτελεί βασική προτεραιότητα για την Ελλάδα. Οι δράσεις που περιλαμβάνονται στον άξονα προωθούν τη πράσινη, έξυπνη και οικονομική κινητικότητα (συμπεριλαμβανομένων ιδιωτικών και δημόσιων μεταφορών). Ο άξονας εισάγει μεταρρυθμίσεις που επιτρέπουν την εγκατάσταση και τη λειτουργία εξοπλισμού φόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων (HO) και προωθεί επενδύσεις που θα δημιουργήσουν τις απαιτούμενες υποδομές σε πόλεις και άλλα σημεία ενδιαφέροντος, προσβάσιμα στο ευρύ κοινό.

Η ηλεκτροκίνηση συμβάλλει σημαντικά στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και ευνοεί τη διείσδυση ΑΠΕ στο ενεργειακό μείγμα. Εξυπηρετεί επίσης τρεις στόχους του EU Taxonomy regulation και συγκεκριμένα τον περιορισμό της κλιματικής αλλαγής, τη μετάβαση σε μια κυκλική οικονομία, καθώς και την πρόληψη και τον έλεγχο της μόλυνσης του περιβάλλοντος. Επιπλέον, οι δράσεις του συγκεκριμένου άξονα προωθούν την ψηφιακή μετάβαση εισάγοντας το σχεδιασμό και την εφαρμογή νέων τεχνολογιών και υποστηρίζοντας την καινοτομία.

Σύνδεση με European Flagship: 'Recharge and Refuel'

Άξονας 1.4: Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και διατήρηση της βιοποικιλότητας

Σύνοψη

Περιοχές πολιτικής/ τομέας: βιώσιμη διαχείριση και προστασία των υδάτινων και θαλάσσιων πόρων, κυκλική οικονομία, ανακύκλωση, βιοποικιλότητα, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, ισορροπημένη περιφερειακή ανάπτυξη αγροτικών περιοχών, συμπεριλαμβανομένων ορεινών και νησιωτικών περιοχών στο πλαίσιο της αποκέντρωσης, μετασχηματισμός του γεωργικού τομέα, πολιτική προστασία και διαχείριση φυσικών καταστροφών, προσαρμογή των στρατηγικών προστασίας από πλημμύρες στη κλιματική αλλαγή.

Στόχος: Ο άξονας προωθεί την πράσινη μετάβαση, εισάγοντας μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις με στόχο την αποτελεσματική χρήση των φυσικών πόρων και την προώθηση της κυκλικής οικονομίας, ιδίως μέσω της αποτελεσματικής διαχείρισης των αποβλήτων και της προσαρμογής και της αποκατάστασης του φυσικού περιβάλλοντος. Στόχος των δράσεων είναι προσαρμογή και ο περιορισμός των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής.

Όλες οι δράσεις προωθούν την ευημερία και την ανθεκτικότητα της ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας. Οι στόχοι των δράσεων περιλαμβάνουν τη βελτίωση των υποδομών που συνδέονται με τη προστασία του περιβάλλοντος, την προστασία της βιοποικιλότητας καθώς και την αποκατάσταση των δασών. Οι προτεινόμενες επενδύσεις αναμένεται να δημιουργήσουν σημαντικό αριθμό νέων θέσεων εργασίας και να προωθήσουν τη βιώσιμη ανάπτυξη στις αγροτικές περιοχές μέσω της αειφόρου ανάπτυξης της γεωργίας και της προώθησης του οικοτουρισμού.

Περίληψη: Η προώθηση ενός πλαισίου προσαρμοσμένου στις αρχές της κυκλικής οικονομίας και της βιώσιμης διαχείρισης αποβλήτων, της προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος και της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή αποτελούν τους βασικούς στόχους των προτεινόμενων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων. Σε αυτό το πλαίσιο, ο συγκεκριμένος άξονας περιλαμβάνει δύο κατηγορίες δράσεων, οι οποίες συμβάλλουν και στους έξι στόχους του EU Taxonomy regulation. Οι δράσεις της πρώτης κατηγορίας προωθούν τη δημιουργία ενός πλαισίου για τη βιώσιμη διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος, μέσω της εισαγωγής μεταρρυθμίσεων που προωθούν τη βιώσιμη γεωργία και επιτρέπουν την αποτελεσματική χρήση των φυσικών πόρων. Η δεύτερη κατηγορία δράσεων επικεντρώνεται σε επενδύσεις που σχετίζονται με την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, συμπεριλαμβανομένης της διαχείρισης και της προστασίας από φυσικές καταστροφές και την αποκατάσταση των δασών. Έμφαση δίνεται επίσης στην αναβάθμιση των δυνατοτήτων της πολιτικής προστασίας, με στόχο την αντιμετώπιση προκλήσεων που συνδέονται με την κλιματική αλλαγή, από την οποία η Ελλάδα επηρεάζεται σημαντικά.

Άξονας 2.1: Συνδεσιμότητα για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, το κράτος

Σύνοψη

Περιοχές πολιτικής/ τομέας: Συνδεσιμότητα για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, το κράτος

Περιοχές πολιτικής/ τομέας: Συνδεσιμότητα για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, το κράτος

Στόχος: Η διευκόλυνση και επιτάχυνση της εγκατάστασης υποδομών οπτικών ινών και μικρών δορυφόρων για την ανάπτυξη δικτύων 5G που θα καλύπτουν μεγάλους ελληνικούς αυτοκινητόδρομους, απομακρυσμένες και αγροτικές περιοχές και, ταυτόχρονα, η διασφάλιση μετάβασης σε γρήγορες ευρυζωνικές διασυνδέσεις και η μετάβαση σε τεχνολογίες 5G.

Η Ελλάδα πρέπει να επιταχύνει τις προσπάθειές της στον τομέα της «Συνδεσιμότητας», διότι η βελτίωση των επιδόσεων μας σε αυτόν αποτελεί βασική προϋπόθεση για την ψηφιακή μετάβαση. Ο στόχος των δράσεων αυτού του Άξονα είναι αφενός η υλοποίηση επενδύσεων εγκατάστασης υποδομών οπτικών ινών υψηλής χωρητικότητας (δικτύων 5G) και δορυφόρων που καλύπτουν μεγάλους ελληνικούς αυτοκινητόδρομους, αλλά απομακρυσμένες αγροτικές και νησιωτικές περιοχές, και αφετέρου η πραγματοποίηση μεταρρυθμίσεων για τη διασφάλιση της μετάβασης σε γρήγορες ευρυζωνικές συνδέσεις καθώς και η μετάβαση σε τεχνολογίες 5G. Από την άποψη αυτή, οι νομοθετικές πρωτοβουλίες που έχουν ήδη αναληφθεί (N.4635/2019 και N.4727/2020) έχουν παράσχει έναν οδικό χάρτη για την ανάπτυξη σύγχρονων δικτυακών υποδομών και για τη δημιουργία του Ταμείου «Φαιστός», το οποίο θα διαδραματίσει βασικό ρόλο στην ανάπτυξη και ενσωμάτωση των τεχνολογιών 5G, δημιουργώντας το απαραίτητο οικοσύστημα για την αξιοποίηση του συνόλου των δυνατοτήτων των τεχνολογιών νέας γενιάς.

Περίληψη: Η υλοποίηση των προτεινόμενων επενδύσεων αναμένεται να επιταχύνει τη χρήση των σύγχρονων υποδομών νέας γενιάς από τους πολίτες, να αυξήσει τις δυνατότητες της ελληνικής βιομηχανίας υψηλής τεχνολογίας, και να αναπτύξει την απαραίτητη υποδομή που θα εξυπηρετήσει τις ανάγκες για Συνδεδεμένη και Αυτόνομη Κινητικότητα. Επιπλέον, οι προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις στοχεύουν (α) στη βελτίωση της θέσης της Ελλάδας στη διεθνή κατάταξη βάσει των ευρυζωνικών συνδέσεων, (β) στην ενίσχυση όλων των υπηρεσιών που παρέχονται μέσω αυτών των συνδέσεων καθώς και (γ) στη διευκόλυνση της ανάπτυξης καινοτόμων απομακρυσμένων υπηρεσιών.

Η ανάπτυξη δικτύων πολύ υψηλής χωρητικότητας, συγκεκριμένα δικτύων οπτικών ινών (δικτύων 5G) και δορυφόρων σε αστικές και αγροτικές περιοχές, θα έχει σημαντικές θετικές επιπτώσεις σε ολόκληρη την κοινωνία και την οικονομία, συμπεριλαμβάνοντας τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, νέες και καλύτερες ευκαιρίες για τον κλάδο της βιομηχανίας, καθώς και υψηλότερη αποδοτικότητα και παραγωγικότητα τόσο για ιδιώτες όσο και εταιρείες αυξάνοντας παράλληλα την ψηφιακή στρατηγική αυτονομία της Ευρώπης.

Σύνδεση με European flagship: “Connect”

Άξονας 2.2: Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους

Σύνοψη

Περιοχές πολιτικής/ τομέας: Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους

Στόχος: Λαμβάνοντας υπόψη τις τρέχουσες προκλήσεις, αλλά και συστάσεις των ευρωπαϊκών θεσμών, η Ελλάδα στοχεύει στον εκσυγχρονισμό του Δημόσιου Τομέα της αυξάνοντας την αποδοτικότητα και την αποτελεσματικότητά του, και επιτυγχάνοντας την παροχή βελτιωμένων, ποιοτικών υπηρεσιών σε πολίτες και επιχειρήσεις. Η επιτάχυνση των προσπαθειών για τη βελτίωση της «ψηφιακής απόδοσης» της χώρας θα είναι καταλυτική για την επίτευξη αυτών των στόχων. Οι ακόλουθες κατηγορίες δράσεων δείχνουν την κύρια κατεύθυνση αυτού του Άξονα: (α) Ψηφιακός μετασχηματισμός της Δημόσιας Διοίκησης και παροχή βελτιωμένων δημόσιων υπηρεσιών σε πολίτες και επιχειρήσεις, (β) Ψηφιοποίηση βασικών τομέων όπως ο τουρισμός και ο πολιτισμός, (γ) Ανάπτυξη και ενσωμάτωση προηγμένων ψηφιακών τεχνολογιών, ασφαλή συστήματα και ασφαλείς διασυνδέσεις, και (δ) Ενίσχυση των ψηφιακών δεξιοτήτων, μείωση του ψηφιακού χάσματος.

Περίληψη: Η συνεχής βελτίωση και ενίσχυση της ψηφιακής διακυβέρνησης αποτελεί για την Ελλάδα ξεκάθαρη στρατηγική επιλογή, η οποία έχει προσφάτως εντατικοποιηθεί και διευρυνθεί περαιτέρω λόγω της πανδημίας του COVID-19. Ειδικά τους τελευταίους 8 μήνες, τα αποτελέσματα αυτής της στρατηγικής είναι σημαντικά και απεικονίζονται στην αύξηση των παρεχόμενων ψηφιακών υπηρεσιών. Ωστόσο, η χώρα θα πρέπει να βελτιώσει περαιτέρω την αποδοτικότητα και την αποτελεσματικότητα της δημόσιας διοίκησής της. Επίσης, η Ελλάδα χρειάζεται ακόμη μεγαλύτερη αύξηση της ψηφιακής της απόδοσης. Ο συνολικός στόχος αυτού του Άξονα είναι ο εκσυγχρονισμός του Ελληνικού Δημόσιου Τομέα βελτιώνοντας το λειτουργικό του μοντέλο και επιτυγχάνοντας την παροχή βελτιωμένων, ποιοτικών υπηρεσιών σε πολίτες και επιχειρήσεις. Επιπλέον, η προτεινόμενη πρωτοβουλία «Έξυπνες πόλεις» φέρνει στο προσκήνιο μια άλλη εθνική, ευρωπαϊκή, αλλά και παγκόσμια πρόκληση, που σχετίζεται με την ψηφιακή αλλά και την πράσινη μετάβαση. Καθώς οι πληθυσμοί σε μεγάλες πόλεις αυξάνονται συνεχώς, η ζήτηση για βελτιωμένες υπηρεσίες, και κυρίως η πίεση στους πόρους, θα συνεχίσει να αυξάνεται. Η επιτάχυνση των προσπαθειών για τη βελτίωση της ψηφιακής απόδοσης της χώρας θα είναι καταλυτική για την επίτευξη αυτού του στόχου.

Οι προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις στοχεύουν (α) στον ψηφιακό μετασχηματισμό των οργανισμών του Δημόσιου Τομέα και στην ενίσχυση των ψηφιακών τους υπηρεσιών, (β) σε βελτιώσεις επιχειρησιακών διαδικασιών συνοδευόμενες από την ενσωμάτωση σύγχρονων πληροφοριακών συστημάτων, (γ) σε σημαντική ενίσχυση της διαλειτουργικότητας πληροφοριακών συστημάτων και δεδομένων, (δ) σε ισχυρή ενίσχυση της κυβερνοασφάλειας, καθώς και (ε) σε εκτεταμένη χρήση σύγχρονων τεχνολογιών, όπως για παράδειγμα οι τεχνολογίες υπολογιστικού νέφους (cloud computing) και οι τεχνολογίες αποτελεσματικής διαχείρισης πολυδιάστατων δεδομένων μεγάλου όγκου (big data).

Σύνδεση με European flagship: ‘Modernise’ & ‘Reskill and upskill’

Άξονας 2.3: Ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων

Σύνοψη

Περιοχές πολιτικής/ τομέας: Ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων

Objective: Ο στόχος αυτού του Άξονα είναι να αυξήσει την ευαισθητοποίηση, κατ' επέκταση και την υιοθέτηση των ψηφιακών τεχνολογιών από τις επιχειρήσεις, προκειμένου να επεκταθεί η ψηφιακή παρουσία τους και η αλληλεπίδραση με τους πελάτες τους μέσω ψηφιακών καναλιών. Επίσης, οι δράσεις αυτού του Άξονα αποσκοπούν στην υποστήριξη της περαιτέρω ανάπτυξης των επιχειρήσεων και στην αύξηση της ανθεκτικότητάς τους σε απρόβλεπτες κρίσεις. Επιπρόσθετα, ο Άξονας σκοπεύει να διευκολύνει και να καταστήσει πιο διαφανείς τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ επιχειρήσεων και κρατικών αρχών, ενώ παράλληλα υποστηρίζει την πράσινη μετάβαση.

Περίληψη: Η ψηφιοποίηση εν γένει παρουσιάζει μια τεράστια ευκαιρία για τον εξορθολογισμό των διαδικασιών, την επέκταση της παρουσίας στην αγορά και τη δημιουργία μιας πιο ανθεκτικής επιχείρησης, είναι όμως και μια τεράστια πρόκληση για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ), οι οποίες αποτελούν τη ραχοκοκαλιά της ελληνικής οικονομίας. Ο στόχος αυτού του Άξονα είναι να αυξήσει την υιοθέτηση ψηφιακών τεχνολογιών από τις επιχειρήσεις, μειώνοντας το ψηφιακό χάσμα μεταξύ των ελληνικών ΜΜΕ και των αντίστοιχων του ευρωπαϊκού μέσου όρου. Αυτό επιτυγχάνεται παρέχοντας φορολογικά κίνητρα για επενδύσεις και χρηματοδότηση για την προμήθεια λογισμικού, υπηρεσιών υπολογιστικού νέφους, εγκατάσταση εξειδικευμένου εξοπλισμού κλπ.

Άξονας 3.1: Αύξηση των θέσεων εργασίας και προώθηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας

Σύνοψη

Τομείς/ τομέας πολιτικής: Πλαίσιο της αγοράς εργασίας, ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας (ALMPs), μη ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας (PLMP), συνταξιοδοτικό σύστημα, Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ).

Στόχος: Ο γενικός στόχος αυτού του άξονα είναι η εισαγωγή παρεμβάσεων πολιτικής για την αγορά εργασίας που ενισχύουν την ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων εργασίας, τη βελτίωση της ποιότητας της εργασίας, την ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής ανθεκτικότητας, την προώθηση της ένταξης στην αγορά εργασίας και τη μείωση των ανισοτήτων, της φτώχειας και του κοινωνικού και οικονομικού αποκλεισμού. Το περιεχόμενο των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων εξυπηρετεί τους βασικούς στόχους του Ταμείου Ανάκαμψης και Σταθερότητας, την εθνική στρατηγική ανάπτυξης που υποστηρίζεται από την έκθεση της επιτροπής Πισσαρίδη και τις εθνικές ειδικές συστάσεις ανά χώρα (CSR) που παρέχονται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου 2019 και 2020. Συγκεκριμένα, μέσω συνεκτικών και στοχευμένων παρεμβάσεων που περιλαμβάνουν τον εκσυγχρονισμό και την απλούστευση του εργατικού νόμου, την ενεργοποίηση πρωτοποριακών ενεργών και μη ενεργών πολιτικών για την αγορά εργασίας (ALMPs & PLMPs) και την ψηφιοποίηση της απασχόλησης και των σχετικών υπηρεσιών δημόσιας διοίκησης, ο άξονας θα προωθήσει σημαντικά την ανάπτυξη, τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την οικονομική και κοινωνική ανθεκτικότητα. Ο άξονας προωθεί επίσης την ψηφιακή μετάβαση, οδηγώντας σε ένα πιο αποτελεσματικό και ανθεκτικό σύστημα σχεδιασμού πολιτικών, αξιολόγησης και βελτιστοποίησης. Επιπλέον, μέσω του βραχυπρόθεσμου προγράμματος εργασίας Συν-εργασία και μεταρρυθμίσεων που προωθούν ευέλικτες εργασιακές ρυθμίσεις, όπως η τηλεργασία, ο άξονας μετριάξει τον αντίκτυπο της πανδημίας COVID-19 στην αγορά εργασίας και στα εισοδήματα. Επιπλέον, η μεταρρύθμιση του συνταξιοδοτικού συστήματος μέσω της καθιέρωσης ενός κεφαλαιοποιητικού συστήματος για επικουρικές συντάξεις, θα ευθυγραμμίσει καλύτερα τις εισφορές με τις παροχές και θα προωθήσει τις αποταμιεύσεις, τις επενδύσεις, την παραγωγικότητα και τη μακροπρόθεσμη ανάπτυξη.

Περίληψη: Αυτός ο άξονας εισάγει στην αγορά εργασίας μεταρρυθμίσεις και δράσεις που ενθαρρύνουν την υψηλότερη μακροχρόνια απασχόληση και την παραγωγικότητα της εργασίας, παρέχοντας υψηλότερα εισοδήματα, προωθώντας την ευημερία και τη μείωση των ανισοτήτων. Οι κύριοι δρόμοι μέσω των οποίων ο άξονας θα επιτύχει τους στόχους αυτούς περιλαμβάνουν, αλλά δεν περιορίζονται: (α) στη μεταρρύθμιση της αγοράς εργασίας, στην αναβάθμιση της ικανότητας της αγοράς να δημιουργεί θέσεις εργασίας και στην αύξηση της ανθεκτικότητάς της σε περίπτωση σοκ, β) σε συμβατές με κίνητρα, σύγχρονες πολιτικές ενεργητικής και μη ενεργητικής αγοράς εργασίας, στην ενίσχυση της ενεργοποίησης της αγοράς εργασίας, στη δημιουργία θέσεων εργασίας και διχτύων ασφαλείας κατά της ανεργίας (γ) στη μεταρρύθμιση του συνταξιοδοτικού συστήματος μέσω της καθιέρωσης ενός κεφαλαιοποιητικού συστήματος για επικουρικές συντάξεις και στην προώθηση μακροπρόθεσμων επενδύσεων και (δ) στον ψηφιακό μετασχηματισμό των υπηρεσιών απασχόλησης και κοινωνικής ασφάλισης. Τέλος, για να μετριαστεί ο αντίκτυπος της πανδημίας και να αυξηθεί η ανθεκτικότητα της αγοράς εργασίας έναντι μελλοντικών σοκ, ο άξονας περιλαμβάνει το πρόγραμμα βραχυπρόθεσμης εργασίας Συν-εργασία και άλλες μεταρρυθμίσεις που προωθούν ευέλικτες ρυθμίσεις εργασίας, όπως η τηλεργασία.

Σύνδεση με European flagship: “Modernise”, “Upskill και Reskill”

Άξονας 3.2: Ενίσχυση των ψηφιακών δυνατοτήτων της εκπαίδευσης και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης

Σύνοψη

Τομείς/ τομέας πολιτικής: Δημόσια εκπαίδευση, δεξιότητες και αναβάθμιση, δημόσιες υπηρεσίες για την απασχόληση

Στόχος: Ο γενικός στόχος αυτού του άξονα είναι η αύξηση της μακροχρόνιας απασχόλησης και της παραγωγικότητας μέσω της ενίσχυσης του ανθρώπινου κεφαλαίου. Η αύξηση της παραγωγής της οικονομίας, καθώς και ο σχεδιασμός των μεταρρυθμίσεων του άξονα θα μειώσουν επίσης τις ανισότητες, τη φτώχεια και τον κίνδυνο οικονομικού και κοινωνικού αποκλεισμού. Με την επίτευξη αυτών των στόχων, ο Άξονας αυτός αντιμετωπίζει άμεσα τους γενικούς στόχους του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας για την αύξηση της μακροπρόθεσμης ανάπτυξης, τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την οικονομική και κοινωνική ανθεκτικότητα. Κεντρικό θέμα αυτού του Άξονα είναι οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις που σχετίζονται με τον ευρωπαϊκό στόχο κατάρτισης/ επανακατάρτισης. Η συνιστώσα περιλαμβάνει επίσης σημαντικές επενδύσεις σχετικά με την ψηφιοποίηση της εκπαίδευσης όλων των επιπέδων, την επαγγελματική εκπαίδευση και τις μεταρρυθμίσεις στο εθνικό σύστημα απόκτησης νέων δεξιοτήτων και της αναβάθμισης των υφιστάμενων δεξιοτήτων, προωθώντας έτσι την ευρωπαϊκή εμβληματική πρωτοβουλία Modernise.

Περίληψη: Ο Άξονας αυτός στοχεύει στην αύξηση της μακροχρόνιας απασχόλησης και της παραγωγικότητας μέσω της ενίσχυσης του ανθρώπινου κεφαλαίου. Για το σκοπό αυτό, ο άξονας περιλαμβάνει επίσης μεταρρυθμίσεις σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης, ενσωμάτωση νέων δεξιοτήτων, νέων μεθοδολογιών, αξιολόγηση του συστήματος, αυτονομία και συνάφεια/ εξωστρέφεια προς την τοπική και διεθνή κοινότητα και οικονομία. Λόγω της αύξησης της παραγωγής της οικονομίας και ως αποτέλεσμα του σχεδιασμού της, οι μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που περιλαμβάνονται στον άξονα στοχεύουν στη μείωση των ανισοτήτων, της φτώχειας και του κινδύνου οικονομικού και κοινωνικού αποκλεισμού. Σχετικά με την εκπαίδευση, ο άξονας περιλαμβάνει επενδύσεις για τον ψηφιακό μετασχηματισμό και τη ψηφιοποίηση του συνόλου των επιπέδων εκπαίδευσης, καθώς επίσης και μεταρρυθμίσεις για την πανεπιστημιακή εκπαίδευση, την ενίσχυση της ερευνητικής απόδοσης, την ποιότητα της εκπαίδευσης (συμπεριλαμβανομένης της άμεσης συνάφειας με την αγορά εργασίας), και τη διεθνή προβολή και εξωστρέφεια, αυξάνοντας τις προοπτικές των αποφοίτων στην ελληνική και την ευρωπαϊκή αγορά εργασίας. Για τις δεξιότητες, ο άξονας περιλαμβάνει μια εμβληματική μεταρρύθμιση των προγραμμάτων κατάρτισης/ επανακατάρτισης που συνδέει την αμοιβή των εκπαιδευτικών φορέων με τα αποτελέσματα των εκπαιδευομένων στο πλαίσιο ενός αξιόπιστου συστήματος πιστοποίησης. Το πλαίσιο εφαρμόζεται στα προγράμματα κατάρτισης/επανακατάρτισης του συνόλου του εργατικού δυναμικού και δίνει έμφαση σε δεξιότητες υψηλής ζήτησης στην αγορά εργασίας, με στόχο την αύξηση της απασχόλησης και της παραγωγικότητας. Ο Άξονας περιλαμβάνει επίσης μεταρρυθμίσεις που αυξάνουν την ελκυστικότητα και την αποτελεσματικότητα της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, την αναθεώρηση του συστήματος διπλής μαθητείας και μια σημαντική μεταρρύθμιση του περιεχομένου των προγραμμάτων δεξιοτήτων που προσφέρονται από τον ΟΑΕΔ. Τα οφέλη των μεταρρυθμίσεων θα ενισχυθούν και θα επιταχυνθούν από επενδύσεις σε ψηφιακά συστήματα, εργαστηριακό εξοπλισμό για τις μονάδες Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (EEK) και τις μονάδες του ΟΑΕΔ, καθώς και από ένα στοχευμένο πρόγραμμα ανακαίνισης/αναβάθμισης κτιρίων.

Σύνδεση με European flagship: “Modernise”; “Reskill” and upskill”

Άξονας 3.3: Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του συστήματος υγείας

Σύνοψη

Τομείς/ τομέας πολιτικής: Μεταρρύθμιση του συστήματος υγειονομικής περίθαλψης

Στόχος: Ο άξονας αυτός στοχεύει στην εφαρμογή μεταρρυθμίσεων σε επιλεγμένους τομείς του συστήματος υγειονομικής περίθαλψης βελτιώνοντας την ανθεκτικότητα, αυξάνοντας την προσβασιμότητα και διασφαλίζοντας την οικονομική βιωσιμότητα του συστήματος. Ο άξονας περιλαμβάνει την οργανωτική μεταρρύθμιση του συστήματος υγείας, την μεταρρύθμιση του πρωτοβάθμιου συστήματος υγειονομικής περίθαλψης, τον ψηφιακό μετασχηματισμό των υπηρεσιών υγείας και επενδυτικά έργα σε υποδομές υγείας. Επιπλέον, περιλαμβάνει το Εθνικό Πρόγραμμα Πρόληψης «Σπύρος Δοξιάδης», που στοχεύει στον επαναπροσανατολισμό των υπηρεσιών υγείας προς την πρόληψη των ασθενειών και την προώθηση της υγείας. Συνολικά, ο άξονας θα συμβάλει στην εξασφάλιση ίσης πρόσβασης σε υψηλής ποιότητας υπηρεσίες υγείας, στην αύξηση της αποτελεσματικότητας παροχής υπηρεσιών, στον ψηφιακό μετασχηματισμό των υπηρεσιών υγείας και στην οικονομική βιωσιμότητα του συστήματος υγειονομικής περίθαλψης.

Περίληψη: Η υγειονομική περίθαλψη στην Ελλάδα έχει επηρεαστεί σε μεγάλο βαθμό από την οικονομική κρίση και έχουν αποκαλυφθεί μακροχρόνια προβλήματα όπως η χαμηλή ποιότητα στην παροχή υπηρεσιών υγείας. Για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων, ο άξονας αυτός προωθεί μια σειρά διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που στοχεύουν στην ενίσχυση της αποτελεσματικότητας του εθνικού συστήματος υγείας, στην προώθηση ίσης πρόσβασης στις υπηρεσίες υγείας και στη διασφάλιση της οικονομικής βιωσιμότητας του συστήματος. Τα κύρια δομικά στοιχεία του άξονα περιλαμβάνουν τον επανασχεδιασμό του συνολικού συστήματος υγείας μέσω αποτελεσματικών οργανωτικών μεταρρυθμίσεων, τη βελτιστοποίηση της αξιοποίησης των οικονομικών πόρων, τη μεταρρύθμιση του πρωτοβάθμιου συστήματος υγείας και την προώθηση της πρόληψης. Οι στόχοι αυτοί θα υποστηριχθούν από τον ψηφιακό μετασχηματισμό του τομέα, μαζί με την ανάπτυξη ενός συστήματος υγείας που θα επικεντρώνεται στον ασθενή και με επενδύσεις σε υποδομές υγείας. Συνολικά, ο Άξονας θα συμβάλει στην εξασφάλιση ίσης πρόσβασης σε υψηλής ποιότητας υπηρεσίες υγείας, στην αύξηση της αποτελεσματικότητας στην παροχή ποιοτικών υπηρεσιών, στον ψηφιακό μετασχηματισμό των υπηρεσιών υγείας και στην οικονομική βιωσιμότητα του συστήματος υγειονομικής περίθαλψης.

Σύνδεση με European flagship: 'Modernise'

Άξονας 3.4: Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές

Σύνοψη

Τομείς/ τομέας πολιτικής: Κοινωνική πολιτική και κοινωνική συνοχή

Στόχος: Ο πρωταρχικός στόχος του Άξονα αυτού είναι η εξασφάλιση ίσων ευκαιριών για όλους, ανεξαρτήτως του φύλου, της εθνικότητας, του σεξουαλικού προσανατολισμού, της ηλικίας, της αναπηρίας και άλλων χαρακτηριστικών. Για το σκοπό αυτό, περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις με στόχο:

1. Τη διασφάλιση της κοινωνικής ένταξης ευάλωτων πληθυσμιακών ομάδων μέσω (α) προώθησης της οικονομικής ενεργοποίησης, μέσω της παροχής ευκαιριών κατάρτισης, εκπαίδευσης και μαθητείας και (β) εξασφάλισης πρόσβασης σε αποτελεσματικές και υψηλής ποιότητας κοινωνικές υπηρεσίες.
2. Τη μείωση της φτώχειας, της ανισότητας και του κινδύνου κοινωνικού και οικονομικού αποκλεισμού μέσω της παροχής αποτελεσματικών δικτύων ασφαλείας, που περιλαμβάνουν νέες και επικαιροποιημένες ποιοτικές κοινωνικές υπηρεσίες.
3. Τη πραγματοποίηση παρεμβάσεων στην πρώιμη παιδική ηλικία για να εξασφαλιστούν οι οικονομικές και κοινωνικές προοπτικές των παιδιών και των νέων οικογενειών.

Οι στόχοι αυτοί είναι ευθυγραμμισμένοι με τις συστάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς την Ελλάδα, στο πλαίσιο των Ειδικών ανά Χώρα Συστάσεων (CSR) των ετών 2019 και 2020, που αφορούν τη ενίσχυση της πρόσβασης σε κοινωνικές υπηρεσίες υψηλής ποιότητας, προσιτές και χωρίς αποκλεισμούς, υποστηρίζοντας τις πιο ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού και βελτιώνοντας τη συμμετοχή τους στην αγορά εργασίας, μειώνοντας την αναντιστοιχία δεξιοτήτων, καθώς και αυξάνοντας τη ποιότητα και τη συνάφεια των προγραμμάτων εκπαίδευσης και ειδίκευσης με την αγορά εργασίας. Επιπλέον ολοκληρώνουν και συμπληρώνουν τις υπάρχουσες μεταρρυθμίσεις των δικτύων κοινωνικής προστασίας, στην κατεύθυνση της μείωσης της φτώχειας και των ανισοτήτων. Απηχούν επίσης τις ευρωπαϊκές εμβληματικές πρωτοβουλίες σχετικά με το «Reskill/upskill» και το «modernise» και ευθυγραμμίζονται πλήρως με την έκθεση της επιτροπής Πισσαρίδη, στηρίζοντας τη νέα στρατηγική ανάπτυξης της Ελλάδας. Τέλος, όπως αναφέρεται στην Έκθεση για την Ελλάδα για το 2020, παρόλο που η χώρα έχει βελτιωθεί στους περισσότερους δείκτες του πίνακα κοινωνικών αποτελεσμάτων που υποστηρίζει τον Ευρωπαϊκό Πυλώνα των Κοινωνικών Δικαιωμάτων, οι προκλήσεις στους τομείς που σχετίζονται με το χάσμα στην απασχόληση των φύλων, της ανισότητας των εισοδημάτων και των ψηφιακών δεξιοτήτων παραμένουν σημαντικές. Ο Άξονας αυτός τις αντιμετωπίζει με αποτελεσματικό και καινοτόμο τρόπο.

Περίληψη: Ο Άξονας αυτός περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που στοχεύουν σε ορισμένες από τις πιο ευάλωτες πληθυσμιακές ομάδες της χώρας, με πρωταρχικό στόχο την παροχή ίσων ευκαιριών για όλους, ανεξάρτητα από το φύλο, την εθνικότητα, τον σεξουαλικό προσανατολισμό, την ηλικία, την αναπηρία και άλλα χαρακτηριστικά. Ο Άξονας αντικατοπτρίζει μία από τις τρεις προτεραιότητες της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», δηλαδή την ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς και το βασικό της στοιχείο την πολιτική για την ανακούφιση της φτώχειας. Ο Άξονας στοχεύει στη διασφάλιση της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής και της ένταξης που ευνοεί την ανάπτυξη. Ο Άξονας επίσης στοχεύει να διασφαλίσει ότι τα οφέλη της ανάπτυξης θα μοιράζονται

ευρέως, μειώνοντας έτσι τη φτώχεια και τις ανισότητες. Επιπλέον, ο Άξονας μετριάξει τις άνευ προηγουμένου δυσμενείς επιπτώσεις της πανδημίας στις πιο ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού.

Οι στόχοι πρόκειται να επιτευχθούν μέσω: (α) του εξορθολογισμού των κοινωνικών παροχών (β) της μεταρρύθμισης για τη φροντίδα και αγωγή παιδιών νηπιακής ηλικίας, συμπεριλαμβανομένων ειδικών παρεμβάσεων για παιδιά με αναπηρίες, γνωστικές και αναπτυξιακές διαταραχές γ) της ενίσχυσης των δομών που παρέχουν υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας και της προώθησης δράσεων που στοχεύουν στην ένταξη στην αγορά εργασίας (επανάταξη) των πιο ευάλωτων πληθυσμιακών ομάδων (δ) του ψηφιακού μετασχηματισμού του συστήματος κοινωνικής προστασίας και (ε) στα μέτρα κατάρτισης σχετικά με τη διαφορετικότητα τόσο στο δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα για την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου, σεξουαλικού προσανατολισμού, ηλικίας, αναπηρίας, εθνικότητας και άλλων χαρακτηριστικών.

Σύνδεση με European flagship: “Modernise”, “Reskill and upskill”

Άξονας 4.1: Φορολογικά εργαλεία πιο φιλικά για την ανάπτυξη και βελτίωση της φορολογικής διοίκησης

Σύνοψη

Περιοχές πολιτικής/ τομέας: Ιδιωτικές επενδύσεις, οικονομικός και θεσμικός μετασχηματισμός

Στόχος: Μέσω ενός συνόλου ευρύτερων μεταρρυθμίσεων καθώς και επενδύσεων στον ψηφιακό μετασχηματισμό των ελληνικών φορολογικών αρχών, ο στόχος αυτού του Άξονα είναι να ενισχύσει την αποτελεσματικότητα, την αποδοτικότητα και την ισότητα προς όλους τους φορολογούμενους, μέσω της διεύρυνσης της φορολογικής βάσης, της αύξησης της αποδοτικότητας των φορολογικών εσόδων και της ενίσχυσης της φορολογικής συμμόρφωσης.

Περίληψη: Ο συγκεκριμένος αποτελεί έναν ιδιαίτερα κρίσιμο Άξονα για την συνεχιζόμενη καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και της φοροαποφυγής. Περιλαμβάνει αρκετές μεταρρυθμίσεις.

Από πλευράς φορολογικού πλαισίου, περιλαμβάνει: την πλήρη κωδικοποίηση της φορολογικής νομοθεσίας, με στόχο την αύξηση της διαφάνειας, τον εκσυγχρονισμό του συστήματος φορολογίας ακινήτων (ΕΝΦΙΑ) μέσω ακριβέστερης αποτιμησης των τιμών ζώνης ανά γεωγραφική περιοχή με σκοπό τη διεύρυνση της φορολογικής βάσης και την ευθυγράμμιση του φόρου ακίνητης περιουσίας με τις αξίες της αγοράς, ένα νέο πλαίσιο για την καταπολέμηση του λαθρεμπορίου προϊόντων που υπόκεινται σε ειδικούς φόρους κατανάλωσης (καπνικά προϊόντα, αλκοόλ και ενέργεια), την υιοθέτηση επιπρόσθετων μέτρων και κινήτρων για την περαιτέρω ενίσχυση των ηλεκτρονικών συναλλαγών, την εφαρμογή ψηφιακής και αυτοματοποιημένης διαδικασίας για τη διαδικασία της ηλεκτρονικής επιστροφής του ΦΠΑ. Επιπλέον, σε συνδυασμό με τον Πυλώνα 2, προβλέπει στην εισαγωγή ταμειακών μηχανών νέας τεχνολογίας στο σύνολο της χώρας. Τέλος, προτείνεται ένα φιλόδοξο έργο για την εφαρμογή τεχνητής νοημοσύνης στο σχεδιασμό φορολογικών ελέγχων.

Από την πλευρά της φορολογικής διοίκησης, συνεχίζεται η ψηφιοποίηση της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων. Εν προκειμένω, έχουν προταθεί συνολικά 16 υποπρογράμματα.

Άξονας 4.2: Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης

Σύνοψη

Περιοχές πολιτικής/ τομέας: Δημόσια οικονομική διαχείριση και δημόσιες προμήθειες

Στόχος: Στόχος αυτού του Άξονα είναι η εφαρμογή μεταρρυθμίσεων σε επιλεγμένους τομείς της δημόσιας διοίκησης και στη διαχείριση των δημόσιων οικονομικών που χαρακτηρίζονται ως ιδιαίτερα σημαντικοί για την ενίσχυση των δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων. Αυτό θα επιτευχθεί μέσω μιας σειράς έργων που εστιάζουν στην ψηφιοποίηση κρίσιμων τομέων του συστήματος δημοσιονομικής διαχείρισης, καθώς και νομοθετικών μεταρρυθμίσεων με στόχο τον εκσυγχρονισμό του θεσμικού πλαισίου και την αύξηση της διαφάνειάς του.

Μέσω της εφαρμογής αυτών των δράσεων, ο Άξονας θα συνεισφέρει στην αύξηση της αποτελεσματικότητας των κυβερνητικών πολιτικών, στον ψηφιακό μετασχηματισμό της δημόσιας διοίκησης και στην ενδυνάμωση των κυβερνητικών εργαλείων για την καταπολέμηση της διαφθοράς.

Περίληψη: Ο Άξονας αποτελείται από τρεις βασικούς στόχους.

Πρώτον, την αύξηση της διαφάνειας και την καταπολέμηση της διαφθοράς. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω της ενίσχυσης του νομικού πλαισίου για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (AML/CFT), μέσω της καταπολέμησης του παράνομου εμπορίου και της προστασίας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, μέσω της ενίσχυσης της Δι-υπηρεσιακής Μονάδας Ελέγχου της Αγοράς και μέσω της δημιουργίας ενός ολοκληρωμένου πληροφοριακού συστήματος για την διαχείριση των ελέγχων και της δημιουργίας Σταθμών Ελέγχων.

Δεύτερον, τον εκσυγχρονισμό του πλαισίου Δημόσιας Οικονομικής Διαχείρισης. Συμπεριλαμβάνει για παράδειγμα 1) το GOV-ERP, που στοχεύει στον ψηφιακό μετασχηματισμό των κυβερνητικών δομών οικονομικής διαχείρισης και εποπτείας και 2) τον εκσυγχρονισμό του θεσμικού πλαισίου των ΔΕΚΟ.

Τρίτον, την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των δημοσίων επενδύσεων. Αυτή περιλαμβάνει την ενίσχυση της ψηφιακής ικανότητας των αποκεντρωμένων μονάδων κρατικών ενισχύσεων, καθώς και την επικαιροποίηση του νομικού πλαισίου για τις κρατικές ενισχύσεις. Περιλαμβάνει επίσης την εκπαίδευση του προσωπικού για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δημοσίων συμβάσεων και την αναβάθμιση των πληροφοριακών συστημάτων για τις ηλεκτρονικές προμήθειες.

Σύνδεση με European flagship: 'Modernise'

Άξονας 4.3: Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης

Σύνοψη

Περιοχές πολιτικής/ τομέας: Ιδιωτικές επενδύσεις, οικονομικός & θεσμικός μετασχηματισμός

Στόχοι: Στόχος του ολοκληρωμένου συνόλου μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που παρουσιάζονται στον παρόντα άξονα, είναι η επιτάχυνση και η βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος απονομής δικαιοσύνης, γεγονός που θα επιδράσει θετικά στην ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής ανθεκτικότητας καθώς και της κοινωνικής συνοχής. Ο Άξονας σχετίζεται επίσης με μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις σε άλλους Άξονες. Για παράδειγμα, ένα αποτελεσματικό και λειτουργικό σύστημα δικαιοσύνης βοηθά στην αντιμετώπιση του ιδιωτικού χρέους και διευκολύνει την μείωση των μη εξυπηρετούμενων υποχρεώσεων (NPEs). Τέλος, ο Άξονας υποστηρίζει την επιτυχή εφαρμογή του ίδιου του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας επιταχύνοντας και την υλοποίηση των δημοσίων επενδύσεων σε σχέση με πάσης φύσεως δικαστικές προσφυγές.

Περίληψη: Μια φιλόδοξη ατζέντα για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης περιλαμβάνει τρεις κατευθύνσεις. Πρώτον, την επιτάχυνση, ήτοι ένα σύνολο μεταρρυθμίσεων στοχευμένες στην επιτάχυνση της δικαιοσύνης (ειδικά τμήματα, JustStat, αλλαγές στην οργανωτική δομή των δικαστηρίων). Δεύτερον, τη ψηφιοποίηση, ήτοι ηλεκτρονική δικαιοσύνη (αναβάθμιση των συστημάτων τήρησης αρχείων, επέκταση πληροφοριακών συστημάτων και δεξιοτήτων και ψηφιακών δεξιοτήτων για δικαστές και δικαστικό προσωπικό). Τρίτον, την αναβάθμιση των υποδομών, ήτοι στοχευμένες επενδύσεις σε κτίρια και δημιουργία ηλεκτρονικού μητρώου δομών.

Άξονας 4.4: Ενίσχυση του χρηματοπιστωτικού τομέα και των κεφαλαιαγορών

Σύνοψη

Περιοχές πολιτικής/ τομέας: Ιδιωτικές επενδύσεις, οικονομικός & θεσμικός μετασχηματισμός

Στόχοι: Μέσω ενός συνεκτικού συνόλου μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, ο πρωταρχικός στόχος του παρόντος Άξονα είναι η αντιμετώπιση του ιδιωτικού χρέους και η ενίσχυση των κεφαλαιαγορών. Οι διαρθρωτικές αλλαγές σε αυτούς τους δύο τομείς όχι μόνο ενισχύουν την ανάπτυξη αλλά επίσης αυξάνουν την οικονομική ανθεκτικότητα της Ελλάδας στην περίπτωση μελλοντικών σοκ. Η κοινωνική συνοχή διασφαλίζεται μέσω ενός συνόλου πολιτικών οι οποίες αποσκοπούν να ωφελήσουν τους πιο ευάλωτους, όπως για παράδειγμα η “δεύτερη ευκαιρία” που δίνεται στο νέο πλαίσιο φερεγγυότητας ή το σύστημα μικροπιστώσεων.

Περίληψη: Υπάρχουν δύο βασικοί τομείς που καλύπτονται από αυτόν τον Άξονα. Πρώτον, οι ολοκληρωμένες παρεμβάσεις για την αντιμετώπιση του ιδιωτικού χρέους. Η ψήφιση του ενιαίου πλαισίου φερεγγυότητας, μια κύρια μεταρρύθμιση, ακολουθείται από τις απαιτούμενες επιπρόσθετες εκτελεστικές πράξεις. Επιπλέον, η ανάπτυξη μητρώου παρακολούθησης του ιδιωτικού χρέους, δημοσίου γραφείου πιστώσεων και παρατηρητηρίου πιστωτικής επέκτασης θα χρησιμεύσουν στην κάλυψη μερικών από τα υπάρχοντα πληροφοριακά κενά τα οποία εμποδίζουν σήμερα την επιτυχή ροή πιστώσεων και την παρακολούθηση κινδύνων.

Δεύτερον, οι κεφαλαιαγορές της Ελλάδας πρέπει να αναπτυχθούν περαιτέρω. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό στο πλαίσιο του επενδυτικού κενού της χώρας. Πώς μπορεί να καλυφθεί αυτό το κενό εάν δεν υπάρχουν αρκετά διαθέσιμα επενδυτικά οχήματα στα οποία θα μπορεί να κατευθυνθεί η αποταμίευση; Σχετικές ιδέες αποτελούν: κίνητρα για μακροπρόθεσμα προϊόντα αποταμίευσης, υιοθέτηση της Ευρωπαϊκής οδηγίας για ατομικά συνταξιοδοτικά προϊόντα (EU PEPP directive), περαιτέρω μεταρρυθμίσεις του πλαισίου των κεφαλαιαγορών, μεταρρύθμιση της φορολογίας, στόχευση σε «πράσινα» και ψηφιακά προϊόντα και περαιτέρω ανάπτυξη του Χρηματιστηρίου Αθηνών κ.λπ. Τέτοιες ενέργειες θα πρέπει να υλοποιηθούν σε συνδυασμό με τον Άξονα 3.1. Ο παρών Άξονας περιλαμβάνει επίσης την περαιτέρω ανάπτυξη ενός συστήματος μικροπιστώσεων.

Άξονας 4.5: Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας

Σύνοψη

Τομείς/ τομέας πολιτικής: Έρευνα και καινοτομία

Στόχος: Ο στόχος του Άξονα είναι η αύξηση των δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων για την έρευνα και την ανάπτυξη (E&A), η ενίσχυση των δεσμών μεταξύ της επιστήμης και των επιχειρήσεων και η ανάπτυξη παγκόσμιας κλάσης πρωτοποριακών υποδομών για E&A. Αυτό θα επιτευχθεί μέσω μιας σειράς έργων, καθώς και μέσω νομοθετικών μεταρρυθμίσεων με σκοπό την ενθάρρυνση καινοτόμων εταιρειών να επενδύσουν στον τομέα της E&A. Ο συγκεκριμένος Άξονας θα συμβάλει στην ενίσχυση των δεσμών μεταξύ ακαδημαϊκού και παραγωγικού τομέα αυξάνοντας την ανταγωνιστικότητα της ελληνικής βιομηχανίας, θα αυξήσει την εκμετάλλευση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, θα αντιστρέψει το «brain drain», θα ενισχύσει το ελληνικό οικοσύστημα καινοτομίας νεοφυών επιχειρήσεων, και θα κινητοποιήσει τις δαπάνες E&A από τις επιχειρήσεις.

Περίληψη: Η Ελλάδα υστερεί στην έρευνα και την καινοτομία. Ο στόχος του συγκεκριμένου Άξονα είναι διττός: Πρώτον, η ενίσχυση της σύνδεσης μεταξύ επιστήμης και επιχειρήσεων. Αυτό γίνεται μέσω μιας δέσμης μεταρρυθμίσεων που αυξάνουν την εξωστρέφεια του ελληνικού οικοσυστήματος (Ευρωπαϊκές Συνεργασίες με άλλες χώρες, συμμετοχή στο Horizon Europe, την πλατφόρμα Elevate Greece κ.λπ.), μέσω της περαιτέρω υποστήριξης του προγράμματος «Έρευνώ-Δημιουργώ-Καινοτομώ», καθώς και μέσω της ανάπτυξης κέντρου καινοτομίας και τεχνολογικού πάρκου.

Δεύτερον, η προώθηση δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων στην E&A. Οι προτάσεις περιλαμβάνουν τη δημιουργία ενός προγράμματος για τη χρηματοδότηση της βασικής έρευνας, καθώς και την παροχή κεφαλαίων για την στήριξη ιδεών σε πρώιμο και προκαταρκτικό στάδιο μετά τη μεταρρύθμιση του συστήματος χορήγησης. Οι προτάσεις περιλαμβάνουν επίσης την αναβάθμιση των ερευνητικών κέντρων της χώρας και οικονομικά κίνητρα για E&A μέσω υπεραποσβέσεων δαπανών και μέσω άλλων μέτρων.

Άξονας 4.6: Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας

Σύνοψη

Τομείς/ τομέας πολιτικής: Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας κύριων οικονομικών τομέων της χώρας, δηλαδή του τουρισμού, του πολιτισμού, της μεταποίησης, του αγροτικού τομέα και των υποδομών.

Στόχος: Μέσα από ένα ευρύ φάσμα επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων, ο στόχος του συγκεκριμένου Άξονα είναι η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, της παραγωγικότητας και της ανθεκτικότητας των βασικών οικονομικών τομέων, όπως ο τουρισμός, ο πολιτισμός, η αγροδιατροφή, η μεταποίηση, καθώς και η βελτίωση των εθνικών μεταφορών και των υποδομών εφοδιαστικής αλυσίδας. Αυτό θα επιτευχθεί μέσω μιας σειράς επενδύσεων που συμβάλλουν στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της χώρας στους προαναφερθέντες τομείς, συνδέοντας σημαντικά οικονομικά κέντρα και αντιμετωπίζοντας γεωγραφικές και περιφερειακές ανισότητες.

Περίληψη: Ο συγκεκριμένος άξονας περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που στοχεύουν στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των βασικών τομέων της ελληνικής οικονομίας όπως του τουρισμού, του πολιτισμού, της αγροδιατροφής και της μεταποίησης. Ο άξονας περιλαμβάνει επίσης επενδύσεις σε έργα υποδομών που σχετίζονται με το σύστημα μεταφορών της χώρας με στόχο τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς της.

Τα προτεινόμενα μέτρα σε κάθε τομέα που αποσκοπούν στην επίτευξη των παραπάνω στόχων είναι τα εξής:

Στον πολιτισμό, προωθείται μια φιλόδοξη μεταρρύθμιση των φορολογικών και εργασιακών πρακτικών για τη μείωση της φοροδιαφυγής, αλλά και για την καλύτερη προστασία των εργαζομένων. Είναι σημαντικό ο πολιτισμός να λειτουργεί ως κινητήριο μοχλός της οικονομικής και της στρατηγικής ανάπτυξης των πολιτιστικών και δημιουργικών βιομηχανιών. Οι πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες απαιτούν επίσης επενδύσεις για την ανάπτυξη δεξιοτήτων των επαγγελματιών του τομέα. Επιπλέον, προωθούνται δράσεις για την υποστήριξη της κοινωνικής συνοχής μέσω της σύνδεσης του πολιτισμού με τον τουρισμό και τον «ασημένιο» τουρισμό. Με σκοπό τη διαφοροποίηση του ελληνικού τουριστικού χαρτοφυλακίου, τη μείωση της εποχικότητας και την αύξηση των εσόδων γίνεται επίσης μια συστηματική προώθηση θεματικών και εναλλακτικών μορφών τουρισμού όπως ο ορεινός, ο θρησκευτικός και ο θαλάσσιος τουρισμός και ενισχύονται οι δράσεις για προσβάσιμες υποδομές.

Στην αγροδιατροφή προωθούνται δράσεις σχετικά με αποτελεσματικές μεθόδους παραγωγής που αυξάνουν την ποιότητα και την ανταγωνιστικότητα των ελληνικών προϊόντων. Επιπλέον, προωθούνται δράσεις έρευνας και καινοτομίας, ενισχύεται ο προσανατολισμός στην αγορά καθώς και η ικανότητά διεξόδου στις διεθνείς αγορές με σκοπό τον οικονομικό μετασχηματισμό του τομέα. Βασικό στοιχείο των επενδύσεων είναι η εισαγωγή ψηφιακών τεχνολογιών. Οι προτεινόμενες επενδύσεις μειώνουν τις επιπτώσεις του κλάδου στο κλίμα και προωθούν την έρευνα και την καινοτομία.

Στη μεταποίηση, προωθείται η επιτάχυνση του προγράμματος μετασχηματισμού «Βιομηχανία 4.0» και ο τομέας της έξυπνης και πράσινης παραγωγής στην Ελλάδα. Οι επενδύσεις εστιάζονται στην ανάπτυξη νέων ή την αναβάθμιση υφιστάμενων γραμμών παραγωγής για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της βιομηχανίας. Έμφαση δίνεται στον προηγμένο και ψηφιακά ελεγχόμενο

βιομηχανικό εξοπλισμό, στα συστήματα ελέγχου της παραγωγής και στην ανάπτυξη των βιομηχανικών συνεργασιών για την ενίσχυση της παραγωγής και της συνεργασίας στο βιομηχανικό οικοσύστημα. Επίσης, δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στα πράσινα στοιχεία του μετασχηματισμού της βιομηχανίας, όπως η εξοικονόμηση ενέργειας σε βιομηχανικές εγκαταστάσεις, η ανακύκλωση και επαναχρησιμοποίηση βιομηχανικών αποβλήτων και η αξιοποίηση της πράσινης ενέργειας.

Στις υποδομές προωθούνται ο ψηφιακός μετασχηματισμός και οι έξυπνες υποδομές με σκοπό την ανάπτυξη υψηλής ποιότητας, πολυτροπικών, ανθεκτικών στην κλιματική αλλαγή, έξυπνων και βιώσιμων συστημάτων υποδομής και μεταφορών.

Άξονας 4.7: Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων και εξαγωγών

Σύνοψη

Περιοχές πολιτικής/ τομέας: Ιδιωτικές επενδύσεις και ανταγωνιστικότητα

Στόχος: Ο Άξονας εστιάζει στην προώθηση των ιδιωτικών επενδύσεων που είναι κρίσιμες για την ανάκαμψη και την μείωση του επενδυτικού κενού της ελληνικής οικονομίας, καθώς και για την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας. Οι δράσεις για την προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων περιλαμβάνουν τόσο διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που εστιάζουν κυρίως στην βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και την απλοποίηση του ρυθμιστικού πλαισίου, καθώς και στην παροχή χρηματοοικονομικών κινήτρων στην ιδιωτική οικονομία, με έμφαση στην οικονομική αποτελεσματικότητα. Οι δράσεις αυτές συμπληρώνονται με δράσεις που στοχεύουν στην αύξηση της παραγωγικότητας και την ανταγωνιστικότητα, καθώς και στην προώθηση του εξαγωγικού προσανατολισμού της οικονομίας.

Περίληψη: Ο βασικός προσανατολισμός του Άξονα είναι η παροχή οικονομικών κινήτρων για ιδιωτικές επενδύσεις. Μέσω αυτών των πολιτικών, τα δάνεια του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θα χρησιμοποιηθούν για την προώθηση επενδύσεων οι οποίες στηρίζονται σε σταθερά οικονομικά θεμέλια, συμπεριλαμβανομένων της πράσινης και ψηφιακής μετάβασης. Ο σχεδιασμός των σχετικών πολιτικών θα είναι τέτοιος ώστε να κινητοποιεί σημαντικούς ιδιωτικούς πόρους, με σκοπό την μείωση του μεγάλου επενδυτικού κενού της ελληνικής οικονομίας και να επιταχύνει και ενισχύει την ανάκαμψη από την κρίση. Τα δάνεια του Ταμείου Ανάκαμψης θα χρησιμοποιηθούν με τρόπους συμβατούς με τη δημοσιονομική βιωσιμότητα και σταθεροτητα. Η παροχή οικονομικών κινήτρων για ιδιωτικές επενδύσεις συμπληρώνεται από μια σειρά μεταρρυθμίσεων που στοχεύουν στην βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, στην μείωση της γραφειοκρατίας και του διοικητικού κόστους, στην αύξηση του μεγέθους των ελληνικών επιχειρήσεων, και ενισχύουν τον εξαγωγικό και παραγωγικό προσανατολισμό της οικονομίας.

